

10002, 10008 & 10010

## En kvalitativ studie om norske audiografers opplevelser og erfaringer med etterutdanning og faglig oppdatering

A qualitative study on the experiences of Norwegian audiologists regarding continuing education

Bacheloroppgave i Studieprogram for audiologi (AUD)

BAU2020

Mai 2023



10002, 10008 & 10010

# **En kvalitativ studie om norske audiografers opplevelser og erfaringer med etterutdanning og faglig oppdatering**

A qualitative study on the experiences of Norwegian audiologists regarding continuing education

Bacheloroppgave i Studieprogram for audiologi (AUD)  
BAU2020  
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet  
Fakultet for medisin og helsevitenskap  
Institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap



Kunnskap for en bedre verden



## Sammendrag

**Formål:** Studiens formål var å utforske norske praktiserende audiografers tanker og meninger rundt etterutdanning og faglig oppdatering.

**Metode:** For å belyse problemstillingen ble det benyttet kvalitativ forskningsmetode med semistrukturerte intervju. Det var totalt 6 deltakere som ble intervjuet, og det ble benyttet systematisk tekstkondensering under analyseringen av datamaterialet.

**Resultat:** En fellesnevner for deltakerne var at de tenkte på ordet etterutdanning som noe som skal bygge videre på den kunnskapen man har fra før av.

Etterutdanningsmessene opplevdes av alle deltakerne å være en felles arena og møteplass, med mulighet for å diskutere fag og problemstillinger. De fleste av deltakerne opplevde det som vanskelig å lete frem til forskning på egenhånd. Det ble nevnt av noen deltakere at en mastergradutdanning i dag ikke er relevant, på grunn av at en høyere grad ikke fører til høyere lønn eller ansettelse. Deltakerne opplevde leverandørens rolle som viktig når det kom til etterutdanning. Alle deltakerne opplevde det som en ulempe at Norge ikke har direkte lovfestede krav til etterutdanning, spesielt på bakgrunn av fagområdets raske utvikling. De fleste deltakerne opplevde tilrettelegging fra arbeidsplassen når det kom til kurs og faglig oppdatering, men at økonomien noen ganger kunne sette en stopper for deltakelse for noen av deltakerne.

**Konklusjon:** Studien konkluderer med at norske audiografer opplever etterutdanningsmulighetene sine som mangelfulle. Tross tilgjengelighet på leverandørkurs, er det både økonomisk og geografisk krevende for audiografer i Norge å få tilgang til god faglig oppdatering. Tilgjengelige kurs og seminarer med faglig fokus oppleves å ha god utnyttverdi, om det er mulig å delta. Norske audiografer benytter seg i større grad av lettere tilgjengelige informasjonskilder som blant annet selvstudier, kollegaer og profesjonsspesifikke fora. Det viser seg i tillegg at høreapparatleverandører blir ansett som en viktig informasjonskilde, både for kursing og direkte spørsmål.

## **Abstract**

**Objectives:** The purpose of this study was to explore Norwegian practicing audiologists' thoughts and opinions on continuing education.

**Method:** To investigate this topic, a qualitative case study was conducted. A total of 6 participants were interviewed with the method of semi-structured interviews. Systematic text condensation was used as an approach for further analysis of the data collected.

**Results:** Every participant thought of the word continuing education as something that can increase the knowledge they already possess. They thought continuing education fairs to be a common arena and meeting place, with opportunities to discuss different subjects and issues. Most of the participants found it difficult to do research on their own. It was mentioned by some participants that the master's degree in audiology is not that relevant today, since a higher degree does not necessarily lead to a higher salary or increased chance of employment. The participants experienced the hearing aid distributors' contribution to continuing education to be of great importance. None of the participants had experienced ethical dilemmas related to sponsored courses. Considering the rapid development of the audiological field, every participant experienced Norway's lack of direct statutory requirements for continuing education as a disadvantage. Most participants experience workplace facilitation when it comes to courses and continuing education, but economic challenges can sometimes be a barrier for participation.

**Conclusion:** The study found that Norwegian audiologists experience their continuing education possibilities to be deficient. Geographic challenges were found in context with access to continuing education, despite the availability of courses from the hearing aid distributors. Availability of courses and seminars with professional focus is experienced to give a useful value if participation is possible. Norwegian audiologists mostly utilize easier available sources of information such as self-studies, colleagues, and profession-specific forums. It also turns out that hearing aid distributors are considered important sources of information, both for courses and direct questions.

## **Forord**

Vi ønsker å rette vår takknemlighet til alle audiografene som delte sine opplevelser og tanker med oss. Det har vært utrolig spennende å få innblikk i dette temaet. Prosessen har vært lærerik, forvirrende, spennende, og til tider stressende.

En ekstra stor takk til vår veileder Kai Meneer, som har satt av mye tid til oss og bidratt med motivasjon, morsomme diskusjoner, og uvurderlig veiledning.

Det var essensielt for oppgaven vår at vi fikk deltatt på etterutdanningsmessen i 2022. Vi er svært takknemlige for at vi fikk denne muligheten, og håper at oppgaven kan bidra positivt i fremtiden. Det er en ære å få muligheten til å belyse et så underrepresentert og viktig tema.

## Innholdsfortegnelse

<b>Sammendrag .....</b>	<b>V</b>
<b>Forord .....</b>	<b>VII</b>
<b>Innholdsfortegnelse .....</b>	<b>VIII</b>
<b>1. Introduksjon.....</b>	<b>1</b>
1.1 Problemstilling .....	1
<b>2. Bakgrunn.....</b>	<b>2</b>
2.1 Lovverk og retningslinjer.....	2
2.2 Etterutdanning i Norge.....	4
2.3 Audiologisk kompetanse internasjonalt .....	6
2.4 Lovfestede krav i andre land .....	6
2.5 Faglig oppdatering for sykepleiere .....	7
2.6 Audiologisk etterutdanning utenfor Norge .....	7
<b>3. Metode.....</b>	<b>9</b>
3.1 Informantutvalget.....	9
3.2 Datainnsamling .....	10
3.3 Analyse.....	11
<b>4. Betragtninger og etiske forhold.....</b>	<b>12</b>
<b>5. Resultater.....</b>	<b>13</b>
5.1 Assosiasjoner med ordet etterutdanning .....	13
5.2 Erfaringer og opplevelser med etterutdanningsmulighetene .....	13
5.2.1 EU/EUA.....	14
5.2.2 Selvstudier .....	15
5.2.3 Utdanning.....	17



5.2.4 Høreapparatleverandører .....	17
5.3 Synspunkt på lovfestede krav til faglig oppdatering .....	19
5.4 Tilrettelegging og faglig utvikling på arbeidsplassen .....	20
5.4.1 Økonomi.....	22
5.5 Forbedringsmuligheter.....	23
<b>6. Diskusjon .....</b>	<b>25</b>
6.1 Etterutdanningsmuligheter.....	26
6.1.1 EU/EUA.....	26
6.1.2 Høreapparatleverandør og etikk .....	26
6.1.3 Selvstudier .....	28
6.1.4 Utdanning.....	29
6.2 Lovfestede krav til faglig oppdatering .....	30
6.3 Arbeidsplass .....	31
6.4 Forbedringsmuligheter.....	33
<b>7. Metodekritikk .....</b>	<b>34</b>
7.1 Datainnsamling og deltakere .....	34
7.2 Kredibilitet og pålitelighet.....	35
<b>8. Konklusjon.....</b>	<b>36</b>
<b>9. Referanseliste.....</b>	<b>37</b>

## **Vedlegg**

Vedlegg 1 – Intervjuguide

Vedlegg 2 – Informasjon og samtykkeskjema

Vedlegg 3 – Svar fra NSD

Vedlegg 4 – Yrkesetiske retningslinjer

## 1. Introduksjon

Studenter i praksis har gjort seg erfaringer om at utførelse av audiologisk utredning og rehabilitering kan være svært varierende. Dette er gjeldende både for hvor i landet praksis har foretatt seg, og hvor lenge audiografene har vært yrkesaktive.

Studieprogram for audiologi hos NTNU inkluderer blant annet kompetansebygging innen innhenting og forståelse av forskningsartikler. Nyutdannede audiografer kan da tenkes å ha kompetanse til kontinuerlig faglig oppdatering i yrkeslivet. Dette kan også tenkes å bidra til en økt forståelse om hvorfor det er viktig for en audiograf å holde seg faglig oppdatert.

Det er som framtidige audiografer spennende å utforske utøvende audiografers meninger og vaner rundt praktisering og faglig utvikling. På bakgrunn av dette, førte forfatterens motivasjon og interesse rundt temaet til at studien ble utviklet. Informasjon om etterutdanningskrav og audiografers meninger rundt etterutdanning i Norge oppleves som mangelfull, og dermed er dette et tema som er både viktig og interessant å se nærmere på. Ønsket med oppgaven er å bidra positivt til fagmiljøet og å gjøre informasjon om temaet lettere tilgjengelig for audiografer. Det er ønskelig at studien kan åpne opp for samtaler og tanker, og bidra positivt for å synliggjøre hvor viktig audiografer- og audiografers kompetanse er for samfunnet.

### 1.1 Problemstilling

Hvordan opplever norske audiografer etterutdanningsmulighetene i audiografyrket, og hvilke informasjonskilder bruker de for å holde seg faglig oppdatert?

## 2. Bakgrunn

Faglig oppdatering handler om å både opprettholde og videreutvikle kunnskap og kompetanse (Ahmed et al., 2013; Forsetlund et al., 2021). Metoder for å etablere og opprettholde kontinuerlig faglig læring kan inkludere ulike kurs, seminarer, og gruppeaktiviteter- hvor mål, innhold, deltakere, kommunikasjonsmetoder, lengde og hyppighet varierer (Forsetlund et al., 2021). I Norge kan metoder for faglig oppdatering inkludere jevne etterutdanningskurs, kurs i regi av høreapparatleverandører, og forelesninger ved arbeidsplasser. Tilgjengeligheten på de ulike metodene kan imidlertid variere, og fagmiljøet er forholdsvis lite. Hvilke informasjonskilder som i hovedsak brukes er dermed også varierende, og det er tenkelig at dette kan påvirke hyppigheten og kvaliteten av innhenting av ny kompetanse. Forklart i Helsepersonelloven (1999, §4): «Helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig». For å kunne praktisere forsvarlig er det derfor essensielt at man som helsefaglig ansatt holder seg faglig oppdatert.

### 2.1 Lovverk og retningslinjer

Regelverket i Norge setter grunnlaget for hvordan audiologisk praksis er oppbygd og utført. Krav til etterutdanning er dermed også beskrevet i norsk lov. Det norske regelverket er strukturert hierarkisk. Loven er det høyeste rangerte regelverket, etterfulgt av forskrifter som gis med hjemmel i lov (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 2016). Både lov og forskrift er juridisk bindende (DSB, 2016). Veiledning rangeres under forskrift, men er derimot ikke juridisk bindende (DSB, 2016). Videre kommer standard under veiledning igjen, som skal beskrive overordnede spesifikasjoner og krav for å opprettholde sikkerhet (DSB, 2016; NTNU, u.å.). Standarder er heller ikke juridisk bindende, og det er Standard Norge som utvikler og forvalter standarder i Norge (DSB, 2016; Standard Norge, 2022). Under standard ligger retningslinjer, etterfulgt av prosedyrer (Samarbeid for sikkerhet, u.å.; Nylenna, 2018). Eggen & Røsvik (2015) beskriver retningslinjer som «systematisk utviklede råd og anbefalinger utarbeidet for å støtte helsepersonell og pasienter i konkrete helserelaterte situasjoner. Retningslinjene gir anbefalinger knyttet til alle ledd i behandlingsskjeden. [...]

De beskriver også ofte hvilket arbeid som skal gjøres og av hvem.». Ifølge Helse- og omsorgstjenesteloven utarbeides nasjonale retningslinjer av Helsedirektoratet i samråd med faglige eksperter (2011, §12-5).

I Forskrift om nasjonal retningslinje for audiografutdanning (2020) §22, står det at: «Kandidaten kan oppdatere sin kunnskap innen relevant litteratur, forskningsmetoder og referansebruk», som gjelder for studenter som er tatt opp i audiologistudiet fra og med 2021. Det er nevneverdig at audiologistudiets utdanningsplan har inneholdt kompetansebygging innen selvstudier, selv om det ikke er mulig å finne tidligere forskrifter med krav om dette. Med unntak av denne forskriften som beskriver fremtidige nyutdannede audiografers krav til etterutdanningskompetanse, foreligger det ingen forskrifter som direkte setter krav til faglig oppdatering og etterutdanning. I helsepersonelloven (1999, §57) beskrives det at statens helsetilsyn kan tilbakekalle autorisasjon eller lisens dersom innehaveren er uegnet til å utøve yrket forsvarlig, ved vesentlig mangel på faglig innsikt og vesentlige pliktbrudd. Dermed kan også manglende faglig oppdatering over tid resultere i tap av lisens, da det kan påvirke kvaliteten på audiografens arbeid.

I Norge er ISO 21388 en standard som er relevant og informativ for audiografer, og har som hensikt å oppnå best mulig hørselsrehabilitering (Standard Norge, 2021, s. vi). ISO 21388 påpeker at dette kun er oppnåelig med tilstrekkelig kunnskap, opplæring, og ferdigheter fra audiografens ståsted (Standard Norge, 2021, s. vi). I sammenheng med etterutdanning er det beskrevet at de som jobber profesjonelt med høreapparater må etterutdanne seg minimum 10 timer hvert år (Standard Norge, 2021, s. 4-5). Norske audiografer er dermed ifølge standard pålagt å faglig oppdatere seg, selv om det ikke er juridisk bindende. Man kan få tilgang til standarder ved enkeltkjøp eller gjennom arbeidsplassen (Standard Norge, u.å.a; Standard Norge, u.å.b). Audiografstudenter får gjennom NTNU gratis tilgang til NS, NEK og ISO i 24 timer én gang (NTNU, u.å.). En audiografstudent vil dermed kunne lese en standard og være oppmerksom på profesjonens krav. Audiografutdanningen er også bygd på standarder, men studenter er

gjærne uvitende om det faktum. Det er heller ikke gitt at en yrkesaktiv audiograf vil ha tilgang til standarder på grunn av økonomiske hinder.

De yrkesetiske retningslinjene for medlemmer i Audiografforbundet i vedlegg 4 beskriver nødvendigheten av at audiografer skal opprettholde høy faglig kompetanse. Dette gjengis på følgende måte; «2.1 Audiografen skal vise til faglig oppdatering gjennom kurs, seminar og gjennomgang av ny og tilgjengelig faglitteratur, og vise til økt kompetanse gjennom praktisk yrkesutøvelse», og; «2.2 Audiografens fagutvikling skal være tilgjengelig for kollegaer». Ifølge de yrkesetiske retningslinjene er dermed praktiserende audiografer uansett autoriseringstidspunkt pliktet til etterutdanning. Det er videre beskrevet i retningslinjene at alle medlemmer i audiografforbundet er pliktet å følge de etiske reglene, og at det kan føre til konsekvenser ved brudd av disse. Retningslinjer er for øvrig ikke juridisk bindende. I sammenheng med krav til etterutdanning formidler styreleder Mona Hansen (personlig kommunikasjon, 20. mars 2023) på vegne av Audiografforbundet at: «Insentivet for etterutdanning må sees i sammenheng med mulighet for lønn under utdanning og at økt kompetanse gir utslag i lønn.».

## **2.2 Etterutdanning i Norge**

Det er flere etterutdanningskonferanser som er relevante for norske audiografer, både nasjonalt og internasjonalt. Disse konferansene inkluderer blant annet Nordisk Audiologisk Selskap (NAS) som er tverrnasjonalt og tverrfaglig, etterutdanningskurs for audiologisk personale (EU), og etterutdanningskurs for audiografer (EUA). Både EU og EUA er tilgjengelige etterutdanningskonferanser for norske audiografer, hvor kontrasten er hvilke andre profesjoner som også deltar og hvor spesifikt eller tverrfaglig innholdet er.

NAS har som formål å støtte forskning, kunnskap og utvikling innen audiologi i Norden (NAS, u.å.b). De arrangerer i den sammenheng ulike konferanser og kurs som er nordisk og internasjonalt rettet (NAS, u.å.b). Hvert andre år arrangeres EU av Audiografforbundet, Norsk Audiopedagogisk Forening (NAF) og Norsk teknisk-

audiologisk forening (NTAF). Foreningene som arrangerer EU er alle medlemsforeninger under NAS (NAS, u.å.a). Det er mulig å delta på EU uavhengig av medlemskap i foreningene, og innholdet er oppbygd i henhold til arrangørens tverrfaglighet. EU blir i tillegg arrangert som hybridkurs og det er mulighet for både fysisk og digital deltakelse. Audiografforbundet har uttalt at EU har en egen faglig komité og at økonomien åpner for internasjonale foredragsholdere (M. E. Hansen, personlig kommunikasjon, 20. mars 2023). Tidligere ble Audiografforbundets landsmøte holdt i sammenheng med EU. Det planlegges fremover å avholde landsmøte hvert tredje år sammen med EUA (M. E. Hansen, personlig kommunikasjon, 20. mars 2023). EUA er et nytt konsept som ble introdusert i 2022, som i motsetning til EU er en møteplass kun for audiografer (KSCI, u.å.; Audiografforbundet, 2022; M. E. Hansen, personlig kommunikasjon, 20. mars 2023). EUA er tenkt å inneholde to dager med kliniskfaglig kursing og workshops (KSCI, u.å.). Styret informerer gjennom fagbladet Audiografen (Audiografforbundet, 2022) om at landsmøtet vil få mindre fokus under dette arrangementet fremover. Audiografforbundet formidler i fagbladet Audiografen at det på landsmøtet ble besluttet at et nytt mål for deres handlingsplan er at de “skal forbedre kvaliteten på audiografutdanningen og jobbe for mer videre og etterutdanning” (Menear & Risan, 2022).

En annen metode for faglig oppdatering for norske audiografer er kursing. Kurs kan omhandle opplæring på -og informasjon om oppdaterte eller nylanserte produkter, funksjoner, apper og programvare for tilpasning. I løpet av praksisperioder deltar gjerne studenter på sine første kurs sammen med praktiserende audiografer. I den sammenheng opplever studenter at aktiviteter finansiert av leverandører oftest innebærer kurs og seminarer, hvor måltider og andre frynsegoder er inkludert. Etterutdanningsaktiviteter som finansieres av leverandører kan bidra til å opprettholde gode relasjoner mellom produsent og audiograf, selv om etiske dilemma potensielt kan oppstå ved at audiografer i større grad føler seg påvirket til å bruke leverandørens høreapparater (Johnson et al., 2007). For audiografer i Norge er det mulig at det tidligere kunne oppstå slike etiske dilemma i større grad, da det ble arrangert turer og diverse aktiviteter som i sin helhet ble dekt av leverandører. Dette kunne eksempelvis

inkludere sponsede reiser med sosialisering og underholdning. Tross at slike aktiviteter ikke er aktuelle problem i dag, er det likevel vesentlig å være oppmerksom på at etiske dilemma kan oppstå mellom leverandører og audiografer. I dag forholdes en 'ubetydelig sum', som beskrevet i Forskrift om gaver mv. til helsepersonell (2005, §5): «faglige gaver skal ikke ha en verdi som overstiger kr 1000». Det blir i tillegg nevnt i de yrkesetiske retningslinjene for medlemmer i Audiografforbundet: «3.6 Det er ikke tillatt å motta personlige fordeler som kan betraktes å påvirke audiografen».

### **2.3 Audiologisk kompetanse internasjonalt**

Audiologisk praksis og utdanning varierer internasjonalt. Audiologiske profesjoner krever høyere utdanning, men opptakskravene og utdanningsnivå varierer mellom ulike land (Goulios & Patuzzi, 2008). Eksempelvis vil opplæringen i Danmark og Storbritannia innebære en treårig bachelorgrad (Goulios & Patuzzi, 2008; National Careers Service, u.å.; Syddansk Universitet, u.å.). Videre har Australia, Canada, og New Zealand krav om mastergrad for å få en utdanning tilsvarende en audiograf, og utdanningen i USA er bestående av en fireårig doktorgrad (Goulios & Patuzzi, 2008; Morgan et al. 2022; New Zealand Audiological Society, u.å.b; Speech-Language & Audiology Canada, u.å.). I mange europeiske land og i noen søramerikanske land er audiografer imidlertid pålagt å ha fullført medisinske forkurs før de kan ta videre studier innenfor audiologi (Goulios & Patuzzi, 2008). De store ulikhetene i utdanningsnivå innebærer derfor ulik kompetanse og varierende arbeidsoppgaver på tvers av de nevnte audiologiske profesjonene. Tross større forskjeller i utdanning, viser det seg at deres kliniske praksis i stor grad overlappes (Goulios & Patuzzi, 2008).

### **2.4 Lovfestede krav i andre land**

Audiologiske profesjoner blant annet i Australia og USA må forholde seg til lovfestede minimumskrav når det kommer til faglig oppdatering. For å opprettholde autorisasjon og å kunne praktisere videre må individet sørge for å oppnå disse kravene. I Australia anses slike krav som nødvendig for å kunne øke den helseansattes kunnskap, erfaring og kompetansenivå (Audiology Australia, u.å., s. 2). Gjennom poengordning må det oppsamles kunnskap innenfor tre kategorier; samtaler med andre, gruppeaktiviteter og

selvstudier (Audiology Australia, u.å., s. 4-5). Dersom minimumskravene ikke oppnås kan man miste lisensen (Audiology Australia, u.å., s. 7).

## **2.5 Faglig oppdatering for sykepleiere**

Fossum et al. (2022) har i sin forskning funnet at sykepleieres mest brukte kilde når det kommer til informasjon i yrket sitt, er kollegaer med samme yrkestittel. Studien er basert på sykepleiere fra ulike kontinenter (Fossum et al., 2022). Ifølge de yrkesetiske retningslinjene for sykepleiere er det beskrevet at sykepleiere må holde seg oppdatert innen forskning, utvikling og eget fagområde (Norsk Sykepleierforbund, 2019). Autorisert helsepersonell som både sykepleiere og audiografer har et ansvar for å holde seg faglig oppdatert. Kilder for innhenting av kunnskap kan antageligvis være forholdsvis likt blant det brede fagfeltet som helsefagarbeidere jobber i.

## **2.6 Audiologisk etterutdanning utenfor Norge**

Iverksetting av krav når det kommer til fornyelse av autorisasjon er et omdiskutert tema (Palmer og Glatcke, 2007). Palmer & Glatcke (2007) belyser sine etiske syn på temaet, og mener at etterutdanning ikke nødvendigvis reflekterer audiografenes kunnskaper, men at manglende etterutdanningskrav ville ført til en antydning på at helsepersonell innehar dårlige holdninger. Til tross for mangelfull forskning på effekten av obligatorisk etterutdanning, mener Johnson et al. (2007) at obligatorisk etterutdanning er nødvendig for å holde seg oppdatert. I Palmer & Glatckes (2007) studie ble det undersøkt om audiografer med obligatorisk etterutdanning innehar mer kunnskap enn audiografer uten etterutdanningskrav. Deres funn tydet på at etterutdanning kan påvirke både kunnskapsnivå og pasientbehandling hos enkelte audiografer (Palmer & Glatcke, 2007). Interaktiv opplæring i spesifikke ferdigheter kontra tradisjonell undervisning viste seg å øke sjansen for at audiografen implementerte det i eget arbeid (Palmer & Glatcke, 2007). Imidlertid fant de ut at obligatorisk etterutdanning ikke økte kunnskapsnivået noe mer enn selvgasjert læring, eller timer investert i dette (Palmer & Glatcke, 2007). Dermed viste det seg at obligatorisk læring gjorde at det ble studert mer på tema som ikke var relevant for deres fagfelt (Palmer & Glatcke, 2007).



I en amerikansk studie angående kunnskaper om, holdninger til, praksis- og preferanser angående etterutdanning, ble det gjort funn om at de fleste av informantene hadde positive holdninger til obligatorisk etterutdanning (Johnson et al., 2007). Johnson et al. (2007) mener at de positive holdningene fører til at audiografer opprettholder faglig oppdatering, som bidrar til implementering av oppdaterte metoder i egen praksis. I studien jobbet de fleste på sykehus eller i privat sektor, som ga et godt representativt utvalg for audiografyrket på et demografisk nivå (Johnson et al., 2007). Johnson et al. (2007) nevner i tillegg at nesten to tredeler av informantene fikk helt- eller delvis dekt alle utgiftene av arbeidsgiver relatert til etterutdanning. Likevel var deltakerne bekymret for tilgjengeligheten av økonomivennlige etterutdanningsaktiviteter (Johnson et al., 2007). Til tross for at studien ble utført i 2007 er dette en faktor som kan være aktuell i dag, da kostnader knyttet til deltakelse på etterutdanningskurs og i hvilken grad disse kostnadene blir dekt av arbeidsgiver kan variere på de ulike arbeidsplassene. Slike kostnader vil derfor kunne påvirke hvorvidt hver enkelt audiograf har mulighet til å delta på etterutdanningskurs eller andre aktiviteter. Det har blitt poengtert at e-læring kan være en mulighet i framtiden, da økonomi spiller en stor rolle for etterutdanning. Samtidig vil fysiske aktiviteter tillate nettverk og interaksjoner sosialt med kollegaer (Johnson et al., 2007).

### 3. Metode

Formålet med undersøkelsen var å innhente data om audiografers tanker og meninger, og å danne et grunnlag for videreutvikling av fagområdet. Denne typen informasjon lar seg ikke tallfeste. Derfor er kvalitativ tilnærming den mest egnede metoden. Kvalitativ metode benyttes for å få informasjon om menneskelige egenskaper som for eksempel erfaringer, opplevelser og tanker (Malterud, 2013, s. 26-27). For å tilnærme seg en dypere forståelse innenfor temaet ble dermed kvalitativ forskningsmetode vesentlig for å forstå de faktiske forhold (Malterud, 2013, s. 26-27; Ahlin, E. M., 2019). I den sammenheng ble det også benyttet semistrukturerte intervju. Slike intervju har en fastsatt tematikk samtidig som at spørsmål kan endres underveis ut ifra hvilke samtaleemner som ønskes å utforskes mer (Ahlin, E. M., 2019). Denne intervjumetoden ga dermed gode forutsetninger for å gå i dybden på audiografenes tanker og meninger.

#### 3.1 Informantutvalget

Hoveddelen av rekrutteringen foregikk under EUA, arrangert av Audiografforbundet den 17.-18. November i 2022. Dette ble gjort for å etablere et bredt utvalg av deltakere som har personlige opplevelser og erfaringer med kurs. Aktuelle kandidater ble informert om at et eventuelt intervju ville omhandle deres erfaringer og opplevelser angående etterutdanning. Samtidig ble det innhentet kontaktinformasjon fra de aktuelle deltakerne, som ble benyttet til å sende ut informasjon og samtykkeskjema i etterkant av etterutdanningsmessen. For å oppnå et variert meningsmangfold fra deltakerne i datamaterialet ble audiografer som ikke deltok på EUA kontaktet for deltakelse. Dette resulterte i én ekstra deltaker.

I denne studien ble det benyttet et strategisk utvalg av informanter. Med strategisk utvalg menes det å velge ut deltakere som potensielt kan belyse problemstillingen (Malterud, 2013, s. 56). Utvalget av deltakere er også viktigere enn å på forhånd bestemme antallet personer i studien (Malterud, 2013, s. 61). Etter intervju av mange nok informanter vil materialet som innhentes nå et metningspunkt, hvor videre datainnsamling ikke vil tilføre ny kunnskap (Malterud, 2013, s. 60). Det ble på bakgrunn

av dette satt en øvre grense på 10 deltakere, men et metningspunkt ble nådd før den tid.

Det ble satt inkludering- og ekskluderingskriterier. For å bli inkludert i studien måtte deltakerne være utdannet audiograf og praktisere i Norge. Utdannede audiografer som for øyeblikket ikke jobbet på sykehus eller klinikk som audiograf ble ekskludert fra denne studien. Eksempelvis audiograf hos leverandør, eller liknende. Formell rekruttering ble utført i etterkant av etterutdanningsmessen, for å minimere graden av opplevd press for deltakerne. De som ble prioritert i etterkant av rekrutteringen ble hovedsakelig valgt ut på bakgrunn av hvor stor interesse de viste for studien. Det var ønskelig å oppnå et variert meningsmangfold i tråd med kvalitativ metode. Derfor ble det rekruttert en blanding av privatpraktiserende, offentlig praktiserende, nyutdannede, og erfarne audiografer. Rekrutteringen ble utført uavhengig av faktorer som kjønn og alder. Gjennom rekrutteringsprosessen ble kun 10 av de mulige deltakerne kontaktet på epost, på bakgrunn av den overnevnte øvre grense for deltakere. Ved ønske om deltakelse ble det stilt krav om at samtykkeskjema ble undertegnet og oversendt til en av studentenes skoleposter. Deltakernes rettigheter og studiens formål- og motivasjon er beskrevet i informasjon- og samtykkeskjema i vedlegg 2. Kontaktinformasjonen til mulige deltakere som ikke ble rekruttert ble lagt til side for senere invitering ved behov. Dette ble ikke nødvendig da materialet som tidligere nevnt gikk i metning.

### **3.2 Datainnsamling**

I tråd med semistrukturert metode ble det i forkant av intervju ferdigstilt en intervjuguide for å ha oversikt over viktige spørsmål som skulle stilles til informantene (Malterud, 2013, s. 129), se vedlegg 1. Intervjuguiden ble utarbeidet med åpne spørsmål som kunne bidra til refleksjon og å få frem personlige meninger, basert på studiens problemstilling. Underveis i intervjuene ble det vurdert hvilke spørsmål fra intervjuguiden som var hensiktsmessig. Det ble også stilt utdypende spørsmål der det var behov, og spørsmål ble revidert til neste informant dersom det ble oppdaget rom for forbedring.

Datainnsamlingen ble utført under en periode på fire uker. Intervjuene hadde en varighet mellom 20-40 minutter, og ble gjennomført digitalt gjennom Teams. For å sikre deltakernes anonymitet og sikkerhet ble det benyttet en ekstern lydopptaker. Alle data fra lydopptakeren ble overført på to krypterte minnepinner, samt en lagringsenhet i eierskap av veileder. Lydopptak av deltakere anses som personopplysninger, og dermed ble det søkt om godkjenning av prosjektplan gjennom Norsk Senter for Forskningsdata (NSD). Tillatelse for behandling av data ble gitt i perioden 20. januar til 2. mai, se vedlegg 3.

NVivo ble benyttet for å organisere og analysere kvalitative data i denne studien. Data fra lydopptakene som ble tatt opp under datainnsamlingen ble lagt over på NVivo, og deretter transkribert. Navn og annen persondata ble anonymisert under transkriberingen. Dialekter ble dermed også omgjort til bokmål for å beskytte identiteten til deltakerne. Interaksjoner som «eh» og «mhm» ble utelatt i transkriberingen, men hendelser slik som pauser eller latter ble skrevet i parentes eller klammer for egen forståelse for ordlyden i setningene.

### **3.3 Analyse**

Under analyseringen av datamaterialet ble det benyttet systematisk tekstkondensering, som ifølge Malterud (2013, s. 94) er et redskap for tverrgående analyse hvor informasjon fra flere ulike informanter skal sammenfattes. I denne type analyse ønskes en meningsfull inndeling av materialet, ved å utvikle og sette navn på ulike kategorier ut fra problemstillingen og spørsmålene man ønsker svar på (Malterud, 2013, s. 87).

Det ferdig transkriberte materialet fra lydopptakene ble delt inn i koder for å systematisere viktige tema som ble snakket om. Aktuelle koder ble; andre land, arbeidsplass, digitalt, etikk, EU-EUA, fagområdet, kunnskap, kurs, leverandør, lovverk, negativt, ny metodikk, nytteverdi, ordet etterutdanning, positivt, reise, selvstudie, sosialt, studenter, utdanning og økonomi. Disse kodene dannet grunnlaget for videre fordeling av viktig informasjon fra informantene i grupper og kategorier (Malterud, 2013, s. 111). Informantenes opplevelser og meninger ble videreført til analytisk tekst utfra deres egne

ord og beskrivelser, systematisert, og inndelt i de ulike underkapitlene i resultatkapittelet.

#### **4. Betraktninger og etiske forhold**

Etterutdanning er noe alle audiografer er pliktig til å gjennomføre, som nevnt tidligere i kapittel 2.1. For audiografene som deltok i denne studien kunne derfor temaet om etterutdanning oppleves ubekvent dersom etterutdanning av ulike årsaker ikke prioriteres av enkelte. Ifølge Malterud (2013, s. 204) kommer viktig kunnskap til lys i situasjoner deltakeren er villig til å framstille seg nakent og ærlig, og dermed også i et lite flatterende lys. På bakgrunn av at kvalitative data kan representere ulike meninger og inntrykk, er det forskerens ansvar å forvalte dette på en forsvarlig måte som kan føre til pålitelig og gyldig kunnskap (Malterud, 2013, s. 202). Derfor var det vesentlig å ta hensyn til de etiske forholdene og danne et trygt miljø, hvor deltakerne åpent kunne dele sine meninger.

Ulike reaksjoner eller negative utfall av intervju er noe som bør tenkes over før intervju tar sted;

[Det er] viktig å overveie prosjektets hensikter og mulige konsekvenser allerede i planleggingsfasen. Prosjektets design skal inkludere disse overveielserne på en profesjonelt ansvarlig og omsorgsfull måte [...] En sentral forskningsetisk forpliktelse er at forskeren må klargjøre sin egen rolle i prosjektet, både for seg selv og i forhold til deltakerne (Malterud, 2013, s. 203).

Intervjuguiden inneholdt åpne spørsmål, som lot informantene reflektere over ulike aspekter ved etterutdanning for audiografer i Norge. Dermed fikk deltakerne tolke spørsmålene selv. Det ble imidlertid også inkludert mer direkte spørsmål i intervjuguiden, for videre utdyping av deres opplevelser. Noen spørsmål ble tatt forbehold om at kunne være vanskelig å svare på. Dette kunne være spørsmål som omhandlet leverandørkurs og etiske dilemma. Bakgrunnen til dette er at de gjeldende

spørsmålene muligens kunne oppleves å ha et fasitsvar, eller at det forelå forventninger til grunn om at en profesjonell sin mening burde være annerledes enn forskernes mening.

## **5. Resultater**

Problemstillingen i denne studien gjengis som følger; «*Hvordan opplever norske audiografer etterutdanningsmulighetene i audiografyrket, og hvilke informasjonskilder bruker de for å holde seg faglig oppdatert*». For å belyse problemstillingen, har norske audiografer gjennom intervjuene beskrevet sine erfaringer og meninger omkring etterutdanningsmulighetene i Norge. I tillegg ga intervjuene innblikk i deres arbeidsplass, fagmiljø, og midlene til faglig oppdatering. Det ble gjennom intervjuene skapt dypere forståelse for hvordan mulighetene og opplevelsene påvirker hvor og hvordan audiografer tilegner seg faglig informasjon.

### **5.1 Assosiasjoner med ordet etterutdanning**

Det første deltakerne ble spurt om var hva som er det første de tenker når de hører ordet etterutdanning. Ordet etterutdanning ble assosiert med ulike metoder for kompetansebygging. En fellesnevner for deltakerne var at de tenker på ordet etterutdanning som noe som skal bygge videre på den kunnskapen man har fra før av. Direkte eksempler på metoder som ble nevnt av deltakerne var masterutdanning, konferanser, forelesninger, foredrag, seminarer, utenlandske kurs, etterutdanningsmesse (EU/EUA), og kurs i regi av leverandører. Å holde seg oppdatert innenfor sitt fagfelt ble også nevnt som en personlig assosiasjon til ordet. Én av deltakerne knyttet i tillegg etterutdanning til noe sosialt, hvor man får mulighet til å møte andre kollegaer.

### **5.2 Erfaringer og opplevelser med etterutdanningsmulighetene**

I forbindelse med muligheter for etterutdanning reflekterer deltakerne rundt diverse tilbud, hvilken nytteverdi de innehar, og hvilke begrensninger som følger.

### 5.2.1 EU/EUA

Etterutdanningsmessene EU og EUA oppleves av deltakerne å være felles arenaer og møteplasser. Audiografene får delt erfaringer, sosialisert, og hver enkelt får forbedret seg selv faglig sett. Noen av deltakerne opplevde likevel at ikke alle temaene på EU er relevant for dem. Spesielt på bakgrunn av at EU er tverrfaglig oppbygd, sammenlignet med EUAs audiografspesifikke innhold. Én deltaker forklarte i den sammenheng; *«da er det jo fort at man må ha et program som tilfredsstillende alle partene ... da kan det jo være litt kompromisser»*. Videre forklarer en annen deltaker at: *«selv om jeg kan ikke jobbe med det direkte, så er det godt å ha den kunnskapen»*. Samtidig opplever en av deltakerne som har vært på EU en del ganger tidligere at vedkommende er *«ganske fornøyd med de etterutdanningskursene som jeg har vært på»*.

I sammenheng med EUA opplever deltakerne at etterutdanningsmessen inneholder et bredt spekter av audiologiske emner, og er informativt og spennende. En av deltakerne opplevde derimot at *«det ble en smule tørt»* i sammenheng med at seminaret foregikk over to dager, og at ikke alle temaene var like spennende. Samme deltaker opplever at det er lettere å holde jevnt fokus om man velger ut og deltar på de temaene man spesielt ønsker å være med på, selv om man betaler for alle.

Deltakerne opplever at etterutdanningsmessen er en god plass for å diskutere fag og problemstillinger, og generelt spørre om hjelp fra noen i sitt fagfelt. *«Det er liksom eneste stedet [...] hvor du får lært hvordan andre gjør det og. Hvordan de har det liksom på andre klinikker og sykehus, og arbeidsoppgaver»*. Noen av deltakerne opplever nytteverdi med større kurs eller etterutdanningsmesse med tanke på nye metodikker som kommer til etter produktendringer og teknologisk utvikling. En av de nevner at dette er på bakgrunn av at de ikke har utstyr tilgjengelig på arbeidsplassen, og at det er *«veldig kjekt å ikke glemme eller miste den kunnskapen»*. Det er ikke ønskelig med reklamer for leverandørenes produkter på denne arenaen, men forskningen som de gjør oppleves å være en spennende del av etterutdanningsmessen.

En deltaker nevnte at de møter andre i sitt fagfelt som har holdt på mye lengre enn seg selv, og opplever at det er veldig ulike perspektiv mellom dem. Samme deltaker syntes det var interessant å være med på EUA som nylig ferdigutdannet, da flere av temaene som ble tatt opp var pensum. For andre var det helt nytt stoff. Vedkommende nevner at *«nå har vi jo mye å lære av hverandre»*.

Én deltaker forklarer i tillegg at de opplever at det kan bli litt mye informasjon på en gang under etterutdanningsmesse, og at det ved kurs i regi av leverandører kan være lettere å følge med. Angående opplevd relevans av temaer på kurs blir det også beskrevet av deltakeren at det er lettere å vite om de ønsker å delta, fordi leverandørkurs ofte omhandler ett tema og ikke flere.

### 5.2.2 Selvstudier

Flere av deltakerne uttrykker interesse for videreutvikling gjennom kurs. De henviser til at det ikke bare handler om å utvikle seg selv, men også arbeidsplassen. To deltakere nevnte spesifikt at man aldri egentlig er ferdig utlært eller ferdig utdannet, og uttrykte viktigheten av faglig påfyll: *«Man får jo bestandig nye impulser og litt sånn ny giv på en måte etter et kurs»*. Kurs oppleves som nyttig, spesielt for en deltaker som har deltatt på mange kurs og videre utdanning i sin yrkeskarriere, og som nå deler sin kompetanse videre til andre. Flere oppga å lære videre sin kunnskap fra kurs videre til sine kollegaer.

Når det kommer til å finne frem til ny forskning på egenhånd, var det varierte meninger blant deltakerne. En gjengående mening var at det kan være problematisk å lete seg frem til forskningsartikler, og i det hele tatt ta seg tid til å lese den nye forskningen som kommer. *«Det synes jeg er vanskelig. Litt sånn usikker på hvor jeg skal lete. Så ny forskning skulle jeg gjerne hatt litt lettere tilgang til»*.

Én av deltakerne nevnte at disse forskningsartiklene ofte ligger bak betalt mur, og at de dermed kun får tilgang til nye artikler gjennom enten papirutgaver eller ulike fora på sosiale medier, som for eksempel 'audiografens spørrespalte'. Dersom det er noe



vedkommende trenger opplæring på, pleier de å ta direkte kontakt med de det gjelder eller høre med leverandørene. Det oppleves at webinarer eller andre ting på nett er blitt mer tilgjengelig enn før. En annen deltaker nevnte at de som arbeider på universitetssykehus har fordeler i form av at de kan søke på nye artikler gjennom tillatelser og lisenser til det tilknyttede universitetet. Dermed får de tilgang til nye artikler, uten å betale for de selv. Vedkommende synes det er veldig enkelt å finne fram til ny forskning og artikler på egenhånd, men opplever derimot at det tar tid å gjøre det og skulle gjerne lest seg enda mer opp på det faglige. Flere av deltakerne opplyste å være kildekritisk under selvstudier.

Når det kommer til å implementere nye metoder i praksis, uttrykte en deltaker at det er fullt mulig å teste ut nye metoder i praksis dersom det er motivasjon og tid til stede. En annen deltaker nevnte at ikke alt de personlig viderefører pleier å komme direkte fra ny forskning, men at mye blir erfaringsbasert og heller støttet opp med det de finner i det akademiske. En mening relatert til engasjement for forskning er at noen audiografer oppdaterer seg på det de føler de kan lite om, men at *«en gjengse audiograf ikke prioriterer det i så stor grad»*. Dette støttes opp av flere med at engasjement for ny forskning er varierende mellom audiografer. En deltaker opplyste følgende:

*«Ikke hatt noe sånn revolusjonerende forskningsartikler som jeg har tenkt at 'dette må jeg, da må jeg snu tvert om på ting', så jeg vil ikke si at det implementerer sånn kjempe mye endring i hverdagen min egentlig. Med mindre det faktisk tas opp, som på seminaret, og at dem sier at dette her er såpass viktig, så tenker man litt mer på det»*.

Noen av deltakerne opplyste om at studenter som blir sendt ut i praksis til de ulike arbeidsplassene gjennom audiografutdanningen gjerne er mer oppdatert på bøker, nyere forskning og metodikker, og kan diskutere fag i større grad enn før. De opplevde derimot at *«vi som jobber med det jevnt har jo dypere forståelse i faget da og i utøvelsen av det»*, og samtidig opplyser en annen deltaker om at *«vi som er ute i*

yrkesfeltet, vi får ikke med oss alt som skjer». Denne deltakeren opplyste at de nylig lærte ny og oppdatert metodikk fra en student i praksis på arbeidsplassen sin.

### 5.2.3 Utdanning

Én av deltakerne har tatt en master i utlandet, og informerte om at det er en mulighet å ta master eller annen etterutdanning over internett. En annen deltaker har vurdert å ta en mastergrad i audiologi, men kom frem til at de foreløpig ikke anser den nye masterutdanningen i Norge å være så viktig. Dette med bakgrunn i at den er mer tverrfaglig og ikke fullt så audiografspesifikk. Flere av deltakerne har dessuten fått inntrykk av at man ikke nødvendigvis får bedre jobbmuligheter dersom man har en master; *«ingen har lyst til å ansette deg hvis du skal gjøre samme jobben, men de må betale deg mer fordi at du har en master»*. En annen deltaker kunne likevel informere om at vedkommende får støtte og tar en 'masterclass' i tillegg til sin vanlige jobb. Vedkommende mente også at: *«...vi trenger ikke å ta en ny bachelor eller ny master eller noe sånt, vi kan ta etterutdanning også fordi at vi skal faglig sett bare ønske å bli bedre.»*

### 5.2.4 Høreapparatleverandører

Når det kommer til leverandører i sammenheng med etterutdanning, mente de fleste deltakerne at leverandørene har en viktig rolle når det kommer til etterutdanning. Eksempelvis ble det sagt; *«For mange så er jo leverandørbasert kursing det eneste alternativet vi har da. Det er jo gratis.»*, og *«Leverandørene er først og fremst viktig for at vi skal få mangfoldet og at dem skal få vise seg frem, fordi at det er tross alt produkt vi deler ut til brukerne hver bidige dag»*.

Det opplevdes av deltakerne at leverandørene reiser til arbeidsplassene deres, enten det er i større byer eller mer på landet. Noen nevnte imidlertid at kursene de holder inneholder mye reklame, og at de skulle ønske at det var et mer faglig fokus. En deltaker mente likevel at det fagmessig er ganske bra kurs. Leverandørkursene oppleves som essensielle, da audiografer må kunne en del om produktet for å ha sjans til å bruke det effektivt. En av deltakerne nevnte i en lik sammenheng at:

*«Leverandørene er vi helt avhengige av, fordi det er de som kan drille oss i å bli god på å stille inn høreapparater».* Deltakerne nevnte også at de tidvis kan ringe en spesifikk leverandør dersom det er noe de trenger hjelp til, enten det er relatert til en pasient, produkter eller programvaren. På arbeidsplassen til én av deltakerne er det ikke slik at de aktivt følger med på forskning, men heller pleier å være i dialog med leverandørene angående hva som skjer der.

Deltakerne uttrykte bevisste holdninger knyttet til leverandørkurs og annen forskning. En av deltakerne nevnte blant annet at leverandører er flinke til å holde seg innenfor rammene, og at de ikke kommer med noe stygt i forhold til de andre leverandørene. Ingen av deltakerne har opplevd etiske dilemma. Likevel nevnte flere av deltakerne at de tar kursene med en klype salt.

*«Man skal alltid ta det med en klype salt når det er en leverandør, for de vil jo selvfølgelig at du skal bruke deres apparater. Mens på et seminar så føler jeg at der står absolutt alle på stand, det er liksom ikke en som får mere plass enn den andre, så der er det ikke sånn bias miljø.»*

Det nevntes blant annet av en deltaker at det er mye interessant forskning om tinnitus for tiden, men at det da kan vise seg at mye av det kommer fra de som har produsert utstyret, og da veier det ikke like tungt som om det kom fra en ekstern tredjepart.

Det var en deltaker som nevnte at når vedkommende skulle legge inn en bestilling hos en bekjent selger hos leverandør, fikk de som svar *«Jeg synes dere bruker oss litt for lite. Vi kan jo godt legge med sjokolade eller hva enn dere vil ha neste bestilling».* Deltakeren oppgir derimot at dette ikke påvirker valg av produkter. Samme deltaker følte likevel at når en leverandør tar kontakt, blir det mye lavere terskel for dem å bestille mer fra den leverandøren en annen gang.

Det stiltes også spørsmål til hvorvidt alle kurs er like etisk riktig presentert, med tanke på at de ofte inneholder middag etterpå. Likevel nevnte deltakeren at *«det er også*

*forskjell på pizza og en treretters gourmet middag». Ved festmiddager fortalte vedkommende også at alle leverandører som regel betaler inn en fast sum, og at de dekker en enhet med drikke. Om dette er etisk riktig stilte deltakeren spørsmål til; «men da har i hvert fall alle leverandørene mulighet til å spytte inn i potten, uten at det blir noe reklame om hvem som har betalt hva og hvor mye».*

Det kom også frem fra en deltaker at de som jobber på hjelpemiddelsentralen ikke får lov til å spise middag eller slikt etter kurs, og at det er veldig strengt. Deltakeren stilte dermed spørsmål til om det burde vært slik for alle audiografer. Imidlertid mente vedkommende at det alltid vil være en gråsoner for alle yrkesprofesjoner så lenge man ikke føler at man krysser noen grenser og at man ikke føler seg påvirket.

### **5.3 Synspunkt på lovfestede krav til faglig oppdatering**

Alle deltakerne opplevde det som en ulempe at Norge ikke har direkte lovfestede krav til etterutdanning. Ved spørsmål om deres tanker benyttet de ord som; *synd*, *skummelt* og *uting*. Mangelen på krav ble spesielt sett på som en ulempe på bakgrunn av at teknologien og fagområdet utvikler seg fort, og at audiografer bør være så oppdatert som mulig. Eksempelvis, nevnte én deltaker at mulighetene man har i sammenheng med kurs kan variere ut fra arbeidsplass og sjef. Det er ingen lov man kan peke på og si til sin overordnede at; «du det her er loven, jeg må holde meg oppdatert». Samme deltaker ville likevel presisere at «audiografene har blitt litt flinkere til å få det i inn i kontrakten at du får ... dekt hvert fall ett kurs, og da i forhold til reise og overnatting. Men ja, det kommer litt an på sjefen».

Til tross for en felles mening om at lovfestede krav hadde vært positivt, fortalte flere deltakere at de har forståelse for at det er vanskelig å gjennomføre. «Det har vel med penger å gjøre, som med alt annet», nevnte en av deltakerne. En annen deltaker reflekterte over at for at det norske fagmiljøet skal kunne sette lovpålagte krav, er det nødvendig at fagmiljøets kompetanse blir mer fremhevet offentlig. Vedkommende tenkte i tillegg at det er nødvendig å fokusere på gode utdanningstilbud først og fremst, og at audiografer burde vise frem sin kompetanse til samfunnet i større grad før

lovfestede krav kan diskuteres.

Deltakerne som nevnte at de har fått delta på mange kurs, beskrev seg selv som heldige. Blant disse var det tre deltakere som uttrykte interesse i å gjennomføre faglig oppdatering i utlandet. Andre lands lovfestede etterutdanningskrav for audiologiske profesjoner ble også snakket om av disse deltakerne. Det ble da ytret positivitet rundt poengordning som prinsipp, hvor Australia og USA ble brukt som eksempler på land som bruker dette. Én deltaker sa i den forbindelse:

*«[man kan ikke] bare ta det for gitt at en som har praktisert faget eller har studert faget, bare til evig tid er en velfungerende god audiograf, basert på sine kunnskaper da alene. Nei, jeg synes det er en bra ting at man faktisk har krav til de som utøver yrket da, definitivt.»*

Ved snakk om lovpålagte krav i andre land ble det av deltakere også sagt: «... Hvis andre folk innenfor helse skal ha det sånn, at det er lovfestet og liksom at de har [...] rett eller krav til det, hvorfor skal ikke vi også gjøre det samme?», og «vi burde hatt et sånt system, men det finnes jo ikke på noe nivå i Norge».

#### **5.4 Tilrettelegging og faglig utvikling på arbeidsplassen**

De fleste deltakerne opplevde tilrettelegging fra arbeidsplassen når det kommer til kurs og faglig oppdatering, og at ledelsen ønsker at de skal ha mulighet for faglig utvikling. Det er likevel litt variasjoner i hvor ofte interne- eller tverrfaglige møter forekommer. På arbeidsplassen til den ene deltakeren pleier de å ha tverrfaglige møter annenhver uke, hvor de går inn på spesifikke pasientcaser og tolkning av testresultater i samarbeid med leger, pedagoger og ingeniører. Samme deltaker nevnte også at arbeidsplassen prøver å sende alle ansatte på større kurs én gang i året, og at de prøver å variere på hvem som får dra slik at alle får tilbud eller mulighet til å delta.

Hos en annen deltaker har de audiografmøte en gang i måneden, hvor de samles for å prate om rutiner, caser og lignende. Det ble blant annet gjennomført et kurs for å

kvalitetssikre høreapparater som deltakeren nevner som interessant, selv om kurset ikke var relevant for alle på arbeidsplassen. På samme arbeidsplass blir det lagt til rette for fagtid i arbeidstiden. De ansatte får en halvtime i uka, for å blant annet lese seg opp på ulike fagrelaterte ting man ønsker å bli bedre i. En annen deltaker nevner at de ikke har noen faste tidspunkt hvor de setter seg ned og diskuterer ulike ting innen fagområdet. Det opplevdes også av én deltaker at arbeidsplass gir permisjon i sammenheng med videre utdanning.

På arbeidsplassen til en annen deltaker pleier de å arrangere fagdager, hvor de prøver å få inn eksterne foredragsholdere. Dette er sammen med blant annet leger, sykepleiere og helsesekretærer, hvor de får informasjon om arbeidsplassen og hva som skal skje, i tillegg til faginformatjon og ulike tema de jobber med som alle trenger å vite litt mer om. Deltakeren nevnte at; *«de fleste sykehusene har en eller annen form for et sånt opplegg, men de private klinikkene er nok fraværende på det området der»*.

Flere av deltakerne blir møtt med positivitet fra arbeidsplassen når det kommer til deltakelse på kurs, og at dette er viktig både for det sosiale og faglige. Én deltaker beskrev også at ledelsen er svært positiv dersom vedkommende ønsker å spesialisere seg innenfor et nytt tema. Når det kommer til kurs i regi av leverandører nevner noen at dette må skje på egen fritid og utenfor arbeidstiden, mens en annen deltaker nevnte at disse timene kan føres som avspasering.

Hos noen av deltakerne på de litt mindre arbeidsplassene blir det nevnt at når de er så få på arbeidsplassen er det lettere å bare stikke innom kollegaer dersom de trenger hjelp til noe, og at man bistår hverandre underveis når man trenger å drøfte noe.

*«Det er det som er så fint med å ha kollegaer for da kan du alltid gå og spørre, også har de kanskje en annen fremgangsmåte eller måte å se det på, så der er nytteverdien på en måte å finne en annen fremgangsmåte eller løsning på ting»*.

### 5.4.1 Økonomi

Økonomiske forskjeller knyttet til deltakelse på kurs var noe varierende ut fra deltakernes arbeidsplass. Et gjengående svar fra flere av deltakerne var at det noen ganger kan bli for dyrt å delta på de ulike kursene. «*Vi ser jo at det som begrenser å sende folk til etterutdanningskurs for eksempel er jo økonomi*». Det ble nevnt at dette kan variere ut fra hvilken arbeidsplass man jobber på, og at det kan være ulikt fra om man jobber i det offentlige eller private.

*«Det kommer jo helt an på hvilken klinikk og hvilken plass du jobber, for det er ikke alle plasser som rett og slett tar seg råd til det heller. Det har jeg merket på tidligere plasser, sykehus for eksempel, da blir det gjerne nedprioritert littegrann da, mens [hos] privatklinikker da får du gjerne dekt hele pakka.»*

En annen ulempe som ble nevnt blant noen av deltakerne er at kursene ofte holdes i Oslo-området, og at det dermed fører til økte kostnader knyttet til reise. Dermed er det ikke alltid at arbeidsgivere er villig til å betale på grunn av reisekostnadene. Noen av deltakerne må også betale flybilletter og andre utgifter knyttet til reisen selv, og da blir det en god del utgifter man må ut med dersom man må dekke alle utgiftene på egen hånd.

*«Også er det jo faktisk i bunn og grunn leverandørene som betaler etterutdanningskurset vårt. For det er deres medlemsstøtte som egentlig dekker inn etterutdanningskurset. Så uten dem hadde prisen på etterutdanningskurset blitt betraktelig høyere, og da hadde vi nok ikke fått så høy deltakelse.»*

Likevel nevnte samme deltaker at mange audiografer ikke får dekt reise og deltakelse fra arbeidsplassen i det hele tatt fordi det koster såpass mye. Deltakeren nevnte at det kan handle mye om hvor godt man argumenterer ovenfor arbeidsgiver hvorfor det er viktig å dra på kursene. Samtidig er det forståelig hvorfor det kan være vanskelig dersom man for eksempel er en privat øre-nese-hals-lege som ikke tjener så mye på

audiografene sine. Likevel mente deltakeren at etterutdanningskurs er noe som burde prioriteres av alle arbeidsgivere, med tanke på hvor sjeldent det er.

## 5.5 Forbedringsmuligheter

Om fagområdet forklarte en deltaker at:

*«Fagområdet utvikler seg jo egentlig enormt, hvis du begynner å tenke tilbake. [...] Og [jeg] ser hvordan forskningen begynner å bli mer og mer spisset, bedre og bedre, det begynner å bli store audiologiske kompetansesenter rundt omkring ... så utviklinga har jo egentlig vært enorm, og det er vel få fag som kan skille med tilsvarende utvikling.»*

Alle deltakerne som ble intervjuet hadde et tilnærmet likt syn på fagområdets utvikling, som de uttrykte at utvikler seg raskt. En deltaker sa: *«det kommer jo mye ny vitenskap [...], og teknologien utvikler seg jo hele tiden i tillegg. Så det er godt liksom å holde seg på toppen av det, for å kunne også tilby det beste til pasientene»*. På bakgrunn av dette hadde deltakerne ulike forslag og tanker om hvilke forbedringsmuligheter som finnes for å forbedre etterutdanningsmulighetene.

Ett av forslagene var at leverandørene kunne holdt lansering og produktopplæring som samlede kurs, og at leverandørene kunne spleiset på foredragsholdere. Det ble foreslått at det kunne blitt arrangert hvert kvartal i en større by, og deltakeren forklarte at det da kanskje ville blitt en bedre fordeling av leverandørreklame. Deltakeren understrekte at det hadde nok vært for mye å be om, men at samtlige hadde likt et slikt konsept. En annen deltaker tenkte at etterutdanningsmessen kunne blitt arrangert tidligere på året. Dette med bakgrunn i at deltakeren jobber på et sykehus som ifølge vedkommende *«går i dundrende underskudd»*, og utdyper at kurspotten til å sende ansatte på kurs går tom relativt tidlig på året.



Det ble argumentert av en deltaker at dersom alle hadde hatt tilgang på for eksempel seminarer, så hadde alle hatt samme mulighet for faglig oppdatering. Forbedring av digitale muligheter ble foreslått av to deltakere, hvor webinarer ble brukt som eksempel av den ene deltakeren. Den andre deltakeren diskuterte fordeler og ulemper med digitalisering av EUA, og forklarte at:

*«Det kunne blitt bedre kanskje hvis vi åpnet for digital deltakelse, i tillegg til fysisk oppmøte. Det der er alltid en sånn der vektskål. Veldig vanskelig, fordi at vi kan ved å gi et digitalt tilbud gi en sovepute for arbeidsgiverne, sånn at de ikke sender audiografene sine, for at de sier 'ja, men du kan være her, også tar vi det på digitalt, så sparer vi penger med å sende deg av gårde på hotell og reise og sånne ting'. Så det er jo en ting som man må være litt oppmerksomme på.»*

En deltaker reflekterte over at det kan være vanskelig å inkorporere større verktøy og rehabiliteringsmetoder som ikke er nåværende praksis. Vedkommende fortalte at om det blir veldig mange nye ting på et kurs, kan dette være utfordrende å lære seg. Det blir foreslått av deltakeren at å implementere litt og litt av gangen kan øke læring og bruk av ny metodikk i praksis. En annen deltaker begrunnet hvilke underliggende faktorer som kan være med på å påvirke implementeringen:

*«Men det er nok ikke bare-bare [å] implementere nye ting altså, for vi har drit-travle dager og du har ikke kapasitet og tid til det, og det syns jeg er kjempedumt, og veldig vanskelig fordi at det er med på å holde oss tilbake. Vi får ikke utvikle oss i det tempoet vi kanskje skulle, og kanskje ikke motiverer oss til det tempoet som vi skulle.»*

I forbindelse med selvstudier fortalte en deltaker at det skulle vært lettere å få tilgang til ny forskning og metodikk. Når det kom til tilgang på det nyeste, forklarte en deltaker at mange audiografer mener at skolen (NTNU) burde informere dem om det nyeste, da skolen er mer oppdatert på bøker og forskning. Vedkommende mente likevel at: *«det er jo igjen en vanskelig balanse, for hva for liksom - herregud skal de [på] skolen ha*

ansvar for å følge opp alle audiografene ute, og si ifra hver gang det kommer noe nytt?». Samme deltaker foreslo heller:

*«hvis en får inn et sånn poengberegningssystem som de har for eksempel i USA eller i England [...], da har du noe å slå i bordet med fordi at du har tatt mer studiepoeng og du får en høyere grad eller høyere anseelse.»*

Deltakeren nevnte at dette spesielt vil gi audiografene rett til mer kursing og høyere lønn. Faglige utdanningsdager blir foreslått av den ene deltakeren, som opplyser om at vedkommende kjenner en sykepleier som har dette minst en gang i måneden. Det forklares også at audiografer gjør en ekstremt viktig jobb, og det blir derfor stilt spørsmål til hvorfor audiografer ikke også har slike fagdager. En annen deltaker diskuterte at leger har krav til å holde seg faglig oppdatert, og at de får tre måneder hvert tredje år for å studere og ukentlig administrasjonstid på jobben for å oppdatere seg faglig. Personen understrekte at ingen andre helseprofesjoner har fått dette til, og at audiografer har en kamp foran seg. Det blir i tillegg nevnt at noen helseprofesjoner ikke utvikler seg i like stor grad, og dermed ikke har den samme nødvendigheten av hyppig faglig oppdatering.

## **6. Diskusjon**

Til tross for manglende informasjon om de varierte etterutdanningsmulighetene, finnes ulike tilbud og rutiner for norske Audiografer. Dette er likevel i høy grad varierende ut fra arbeidsplass og geografisk plassering. Samtidig er både metoder for selvstudier og retningslinjer for dette kostbart. Norske audiografer innehar ulik erfaring og kunnskap om etterutdanningsmuligheter, og opplever i tillegg mulighetene forskjellig. Deltakernes assosiasjoner med ordet etterutdanning og dets varierende fremgangsmetoder stemmer godt overens med tidligere studiers beskrivelse av- og metoder til faglig oppdatering (Ahmed et al., 2013; Forsetlund et al., 2021). Deltakernes opplevelse av etterutdanning som noe sosialt, stemmer også godt overens med Johnson et al. (2007) sine funn med

at fysiske aktiviteter tillater nettverk og sosiale interaksjoner med kollegaer. For å få en forståelse for deltakernes opplevde muligheter og brukte informasjonskilder, er det nødvendig å utforske sammenhengen mellom studiens resultater og tilgjengelig teoretisk grunnlag.

## **6.1 Etterutdanningsmuligheter**

Audiografer har varierende meninger om mulighetene som er tilgjengelige i dag. I denne sammenhengen diskuteres etterutdanningskrav, ulike metoder for faglig oppdatering og refleksjon om fremtiden. I tillegg kan økonomi være en påvirkende faktor.

### **6.1.1 EU/EUA**

Studiens resultater tyder på at etterutdanningsmessen (EU/EUA) oppleves som det største faglige oppdateringstilbudet norske audiografer har tilgjengelig i dag. Dette på bakgrunn av det faglige innholdet, muligheten til sosialisering innen fagmiljøet, og at forelesningene ikke skal inneholde reklame. I denne sammenhengen ble spesielt EUA opplevd positivt blant deltakerne, da faginnholdet var audiografspesifikt. En av deltakerne nevnte likevel at EUs tverrfaglighet fortsatt er positivt for samarbeid og å forstå andre profesjoner.

### **6.1.2 Høreapparatleverandør og etikk**

Johnson et al. (2007) fant gjennom sin studie ut at audiografer var positive til etterutdanning, spesielt grunnet muligheten til å holde seg faglig oppdatert og utvikling av nye kunnskaper. Til tross for at flertallet fikk dekt alle utgifter i sammenheng med etterutdanning, var de i tillegg bekymret for tilgjengelige muligheter på bakgrunn av økonomi (Johnson et al., 2007). Liknende bekymringer ble beskrevet av deltakerne i denne studien, der de reflekterte over arbeidsplassens rolle ovenfor tilgjengelighet på større kurs, som EU/EUA. Kurs i regi av høreapparatleverandører opplyser deltakerne om at er gratis, og beskrives som helt nødvendig for faglig oppdatering der arbeidsplasser ikke har økonomi til å sende en eller flere ansatte på kurs. Audiografene nevnte likevel at de alltid måtte ta stilling til etiske dilemma vedrørende leverandører, og at det er nødvendig å være kritisk til forskning de bidrar med. Leverandørkurs

inneholder gjerne opplæring av nye høreapparater, tilleggsutstyr og oppdateringer i programvare. Kurs i regi av leverandører ble i tillegg ikke assosiert med etterutdanning på samme måte som etterutdanningsmessen. Under leverandørkurs får i tillegg leverandørene mulighet til å utvikle vennskap til audiografene rundt om i landet, og få tilbakemeldinger på hva de ønsker i programvare og av produktendringer. Det er tenkelig at dette kan påvirke hva hver leverandør utvikler, slik at den praktiserende audiograf benytter seg oftere av deres produkt fordi det er enklere. Objektivt, er ikke dette nødvendigvis det beste valget for pasienten. I denne sammenhengen kan «biaset» som Ahmed et al. (2013) beskriver, til en grad sammenlignes med faglig oppdatering for audiografer.

Når det kommer til leverandørkurs oppleves det likevel at det foreligger etiske dilemma i forbindelse med økonomi. Deltakerne ytret blant annet at man som audiograf må utøve oppmerksomhet og ikke påvirkes eller «kjøpes» av leverandørene. Spesielt i form av at man kan føle seg påvirket til å bruke deres produkter i større grad, noe som i likhet ble nevnt i Johnson et al. (2007) sin studie hvor audiografene kunne føle seg mere påvirket til å bruke leverandørens høreapparater dersom etterutdanningsaktivitetene ble finansiert av leverandørene. Deltakeren som nevner at etterutdanningsmesse blir sponset og betalt for av leverandørene tenker likevel at ikke like mange hadde kunnet deltatt uten leverandørens bidrag. Gjennom denne studien ble det nevnt at mange klinikker ikke har råd til å delta på etterutdanningsmessene, som understreker viktigheten av leverandørens rolle innen etterutdanning. I denne sammenhengen nevnes det at leverandørene gjør relevant forskning for fagområdet, og det er mulig at dette kan bidra til et etterutdanningskurs med godt faglig innhold. Imidlertid nevnes det av en deltaker at det oppleves som etisk vanskelig når leverandørene betaler for mat og drikke ved disse kursene. Vedkommende mener derimot at det er en bra ting at alle leverandørene betaler i en felles pott, slik at ingen leverandører skiller seg økonomisk ut når det kommer til selvpromotering. Det er mulig at leverandørens faglige oppdateringsmuligheter veier opp for aspektene ved etiske dilemma og økonomi.

Tidligere ble det av leverandører i større grad arrangert etterutdanningsaktiviteter uten særskilt faglig relevans, med økt grunnlag for ytre påvirkning fra leverandørene. I Forskrift om gaver mv. til helsepersonell (2005, §5) står det: «faglige gaver skal ikke ha en verdi som overstiger kr 1000». Dagens leverandørarrangementer og sammenkomster gir større potensiale for faglig utvikling, og er tenkelig at kan innebære forminskede mulighet for ytre påvirkning. Dette på bakgrunn av både det balanserte utvalget i sammenheng med den samlede potten ved etterutdanningsmesser, og den forminskede sponsingen av aktiviteter. Til tross for at audiografer fortsatt forholder seg til etiske dilemma og opplever det som tidvis vanskelig, kan det anses som en positiv utvikling med årene.

### 6.1.3 Selvstudier

Når det kom til innhenting av ny forskning ble det funnet at deltakerne enten syntes dette var lett, eller at de syntes det var vanskelig. De som syntes dette var lett beskrev imidlertid tidsbegrensninger på jobb, og at det krever motivasjon for å oppsøke og implementere forskning. Flertallet av deltakerne oppsøker kollegaer eller kontakter leverandører dersom det oppstår usikkerhet eller spørsmål om ny informasjon. Fossum et al. (2022) fant i sin forskning av sykepleiere at deres mest brukte informasjonskilde var kollegaer, som er tenkelig at kan føre til at det tar lengre tid før nyere kompetanse blir praktisert. Som autorisert helsepersonell har både sykepleiere og audiografer et ansvar for å holde seg faglig oppdatert. Kilder for innhenting av kunnskap kan antageligvis være forholdsvis like blant det brede fagfeltet som helsefagarbeidere jobber i. Ut fra denne studiens resultater er det mulig å se en liknende kobling, da audiografer gjerne kontakter noen i sitt fagmiljø før de eventuelt oppsøker forskningsartikler eller andre kilder. Det ble i tillegg funnet at studenter i praksis kunne bli en kilde for innhenting av oppdatert teori og metodikk på fagområdet. Det er tenkelig at nyere forskning kan bevege seg raskere ut i fagfeltet hos audiografer, enn sykepleiere som oppsøker kollegaer med samme yrkestittel.

I sammenheng med selvstudier ble det funnet at forskningsartikler gjerne ligger bak en betalingsmur. Det er tenkelig at dette kan være en av hindringene til deltakerne som

opplever innhenting av ny forskning og kompetanse på egen hånd som utfordrende. Deltakeren som informerte om tilgang til forskningsartikler gjennom arbeidsplassen, opplevde at å finne frem til ny forskning selv er lett. Det er i tillegg kjent at standarder må betales for, til tross for at audiografer ifølge standarden ISO 21388 (Standard Norge, 2021) har etterutdanningskrav. Dermed kan det ikke utelukkes at økonomi spiller en vesentlig rolle når det kommer til tilgang på oppdatert faglig informasjon.

Ved inkorporering av ny metodikk kom det frem at det er gjennomførbart dersom audiografene har motivasjon og et ønske om det. Det ble beskrevet som tidkrevende og en lengre prosess, men viktig for å utvikle pasienttilbudet. Ved deltakelse på større kurs og seminarer med erfarne foredragsholdere, ble nyere metodikk og forskning opplevd som viktigere å inkorporere i egen praksis. Det er tenkelig at selvstudier ikke er like effektivt for motivasjon til inkorporering av oppdatert faglig praksis. Deltakerne i denne studien formidlet i tillegg at ved deltakelse på blant annet kurs bruker audiografer ofte å videreføre kunnskapen til sine kollegaer.

#### **6.1.4 Utdanning**

Internasjonalt har audiologiske profesjoner større ulikheter når det kommer til utdanningsforløp, kompetansenivå og arbeidsoppgaver. Det ble i kapittel 2.3 nevnt at profesjonene i Australia og USA krever doktor- og mastergrad, til sammenligning med Norges audiografprofesjon som krever bachelorgrad. Australias poengordning ble nevnt av deltakere i sammenheng med forbedringsmuligheter i Norge. Deltakerne uttrykte positive holdninger til etterutdanningskrav og et slikt systems mulighet til utvikling av fagfeltet. Det er likevel vesentlig å være oppmerksom på ulikhetene i utdanningsnivå, ved sammenligning av de utenlandske og den norske profesjonen. Det er tenkelig at audiologiske profesjoner i land med etterutdanningskrav innebærer et større ansvar, som gjør sammenligningen med audiografprofesjonen i Norge komplisert. Likevel er det nevneverdig at audiologiske profesjoner uansett innebærer pasientbehandling og helsearbeid. I tillegg beskriver Goulious & Patuzzi (2008) at internasjonalt utfører audiologiske profesjoner i stor grad like arbeidsoppgaver, tross variasjonen i utdanningsnivå.

Deltakerne i studien anser etterutdanning som viktigst for kunnskap- og kompetanseutvikling. Det ble også nevnt at pålagt etterutdanning vil kunne øke lønn, i tillegg til å gi alle audiografer rett til faglig påfyll. Likevel opplevde deltakerne at en mastergrad i audiologi er ugunstig, og beskrev at arbeidsgivere ikke ønsker å gi høyere lønn tross en mastergrad. Som nevnt i kapittel 2.1 forklarer Audiografforbundet at å inkorporere etterutdanningskrav må sees i sammenheng med økt lønn ved høyere kompetanse, og mulighet for lønn under utdanning. To deltakere i studien reflekterte over at etterutdanningskrav kan føre til krav til høyere lønn, og at dette ville vært positivt på flere nivåer for norske audiografer. I den sammenheng ble mangelen på etterutdanningskrav på tvers av helseprofesjoner i Norge nevnt, og at det forsøkes å oppnå slike krav i Norge av flere helseprofesjoner. Det er i tillegg nevneverdig at deltakere beskrev at det audiologiske fagfeltet er under hyppigere utvikling enn andre helsefaglige fagfelt.

## **6.2 Lovfestede krav til faglig oppdatering**

Det kommer frem i studien til Johnson et al. (2007) at obligatorisk etterutdanning er nødvendig for å holde seg oppdatert. En fellesnevner for alle deltakerne er at de alle uttrykte at mangel på lovfestede krav til etterutdanning i Norge er en ulempe. Det blir særlig knyttet opp mot den raske utviklingen av fagområdet og dets teknologi. Flere av deltakerne nevnte lovfestede krav til faglig oppdatering i utlandet og ytret positivitet rundt poengordningen som blant annet benyttes i USA og Australia. Som tidligere nevnt under kapittel 2.4 er audiologiske profesjoner i Australia pålagt å følge lovfestede minimumskrav for at den enkelte utøver skal få beholde sin autorisasjon (Audiology Australia, u.å., s. 2). To av deltakerne mente at slike krav er bra for de som utøver yrket og at Norge også burde hatt et slikt system. Palmer & Glatke (2007) fant derimot i sin studie at obligatorisk etterutdanning ikke nødvendigvis øker kunnskapsnivået i noe større grad enn hva selvstudier gjør (Palmer & Glatke, 2007). Likevel anser Australia slike krav som essensielle for å opprettholde og utvikle kompetansen til helseansatte (Audiology Australia, u.å., s. 2).

Som tidligere nevnt i de yrkesetiske retningslinjene er praktiserende audiografer pliktet til etterutdanning uansett autoriseringstidspunkt. I tillegg beskriver ISO 21388 hvordan audiografer må holde seg oppdatert, ved at de som jobber profesjonelt med høreapparater må oppfylle et krav om 10 timer etterutdanning hvert år (Standard Norge, 2021, s. 5). Dette var funn som ble gjort tidlig i studien, men standarder ble imidlertid ikke nevnt under intervjuene. Dermed er deltakernes tanker rundt standarden ukjent. I tillegg kan man kun tilegne seg standarder gjennom enkeltkjøp eller ved abonnement, og det ble gjennom resultatene nevnt at flere deltakere opplever det som vanskelig å innhente ny forskning og metodikk, spesielt da det ligger bak betalingsmur. Da deltakerne ikke opplever disse dokumentene som tilgjengelig, vil dermed ikke Standard Norges hensikt med best mulig hørselsrehabilitering oppnås. For audiografstudenter er derimot standarder gratis (NTNU, u.å).

Flere av deltakerne har reflektert over de ulike kravene som eksisterer for audiologiske profesjoner i andre land. Samtlige hadde også forståelse for hvorfor det er vanskelig å implementere lovfestede krav i Norge. Blant annet beskrev en deltaker at økonomi trolig er en avgjørende faktor. Palmer & Glatcke (2007) mener uansett at en pålitelig og målt effekt av etterutdanning er nødvendig for å kunne implementere obligatorisk etterutdanning. Deres studie viste i likhet med Johnson et al. (2007) og denne oppgaven at audiografer generelt er positiv til etterutdanningskrav (Palmer & Glatcke, 2007). Til tross for at Palmer & Glatcke (2007) fant ut hvilke læringsmetoder som førte til implementering av ny metodikk, konkluderte de med at lovfestede krav ikke nødvendigvis økte audiografers kunnskapsnivå mer en faglig oppdatering av eget initiativ.

### **6.3 Arbeidsplass**

Flere av audiografene opplever både positivitet for- og tilrettelegging for deltakelse på kurs, både for det sosiale og faglige. Eksempelvis opplyser en deltaker om at arbeidsplassen forsøker å sende alle ansatte på større kurs én gang i året. Med et rullerende system får alle muligheten til å delta på kurs og å oppdatere seg faglig. En annen deltaker nevner at det kan ha mye å si hvor godt det argumenteres for, det å



delta på kurs. Likevel forteller en deltaker at vedkommende må argumentere seg riktig frem til sjefen sin, i sammenheng med kursdeltakelse. Det er dermed ikke alle arbeidsplasser som har et like godt system som førstnevnte eksempel.

Deltakerne formidlet også at audiografer har mulighet til å innhente faglig informasjon på arbeidsplassen sin. Det nevnes blant annet at det blir gjennomført interne og tverrfaglige møter som inneholder diskusjon av pasientcaser, kurs, fagdager med eksterne foredragsholdere og relevant rutinegjennomgang. Når det kommer til leverandørkurs nevner noen at det må skje på egen fritid og utenfor arbeidstiden, mens andre får oppføre det som avspasering. Siden leverandørkurs omhandler høreapparater som tilpasses til pasienter hver dag, er det diskuterbart hvorfor dette må gjøres under deres fritid.

Tilrettelegging på arbeidsplassen kunne i tillegg variere utfra om de jobber privat eller på sykehus. Ifølge Johnson et al. (2007) spiller økonomi en stor rolle innenfor etterutdanning. Audiografenes opplevelse av at økonomi er en gjengående begrensende faktor støttes dermed av en tidligere studie, men det utelukker ikke at andre årsaker også spiller inn. Denne oppgaven viste likevel noe motstridende resultater. Blant annet beskrev en deltaker at sykehus kan nedprioritere å sende audiografer på kurs, og at privatklinikker gjerne dekker alle utgiftene. I motsetning nevnte en annen deltaker at privatklinikker kanskje ikke har like god råd og ikke tjener godt nok på audiografene sine til å kunne sende de på kurs. Årsaken til disse motstridende funnene kan være økte kostnader knyttet til reise. Da kurs ofte holdes i Oslo-området vil audiografer som holder til andre steder i landet kunne oppleve det som et hinder for deltakelse. Dersom arbeidsgiver ikke dekker utgiftene, må det dermed dekkes av audiografen selv. Sosiale interaksjoner og nettverk med fagmiljøet blir dermed vesentlig påvirket av økonomiske hinder. Mennesket er i utgangspunktet et sosialt dyr, og det sosiale aspektet ved motivasjon for etterutdanning skal kanskje ikke undervurderes.

Ifølge Johnson et al. (2007) er det bekymring blant audiografer overfor tilgjengelige økonomivennlige etterutdanningsaktiviteter. På bakgrunn av økonomiske hinder er det tenkelig at digitale løsninger vil kunne gi økt tilgjengelighet på faglig oppdatering. En deltaker diskuterte hvorvidt dette ville vært en god løsning i sammenheng med EUA. Vedkommende var usikker på om arbeidsgivere ville utnyttet en slik digital løsning for å spare penger og dermed unngått å sende audiografer på kurs. Deltakeren mente at dette ville ført til lavere fysisk deltakelse. Ved digitale kurs vil potensiell sosial interaksjon med andre audiografer være mangelfull, og deltakelse over internett vil gi audiografer mindre mulighet til å dele informasjon og meninger. Likevel er det mulig at digitaliserte kurs kan være en løsning for arbeidsgivere med dårlig råd. Økonomi på arbeidsplassen og andre kostnader påvirker dermed vesentlig hvorvidt hver enkelt audiograf har mulighet til å delta på etterutdanningskurs eller andre aktiviteter.

#### **6.4 Forbedringsmuligheter**

Studiens deltakere uttrykte tanker, engasjement og refleksjoner i sammenheng med forslag til tiltak angående forbedringsmuligheter. Som tidligere nevnt under kapittel 6.3 ble det foreslått å åpne for digital deltakelse for at flere skal kunne delta på etterutdanningskurs, men det ble også poengtert at en negativ konsekvens ved digitalisering kan være dårligere fysisk deltakelse. Siden det er mange som ikke deltar på etterutdanningskurs av økonomiske årsaker, kan det likevel potensielt være et godt tiltak for at flere skal få tilgang til faglig oppdatering. Deltakere nevner også at kursene ofte holdes i Oslo, noe samtlige ser på som en ulempe i sammenheng med reise og deltakelse. Det kunne dermed vært en løsning å arrangere kursene på varierende lokasjoner i Norge, slik at reiseavstanden blir tilnærmet lik for alle deltakerne. I tillegg kunne varierende lokalisering av større etterutdanningskurs bidratt til større rettferdighet, da det hadde blitt byttet på hvilke klinikker som må reise dit.

Det blir i tillegg nevnt av deltakerne at det er vanskelig å implementere nye metoder etter endt kurs, på bakgrunn av for liten kapasitet og travle arbeidsdager. Et forslag fra deltakeren er å redusere antall tema på disse kursene, slik at kursene belaster audiografer mindre tidsmessig. En deltaker foreslo at å flytte selve

etterutdanningsmessen til tidligere på året kunne forbedret økonomiske hinder for vedkommende sitt arbeidssted, og det er mulig at dette potensielt kunne ført til en økt deltakelse. Tidligere ble det også foreslått at et poengberegningssystem kunne blitt tatt i bruk som forbedringstiltak, slik at audiografer kan få rettigheter til mer kursing og høyere lønn. Imidlertid nevner en annen deltaker at høyere utdanning nødvendigvis ikke vil føre til høyere lønn eller at man enklere får jobb av den grunn. Det er dermed komplisert å vite hvordan en slik løsning ville fungert per i dag.

## **7. Metodekritikk**

Det var vesentlig gjennom studien å opprettholde et kritisk syn og gjøre refleksjoner, for å kvalitetssikre datamaterialet i størst mulig grad. Derfor ønskes det gjennom metodekritikk å se nærmere på studiens kredibilitet og pålitelighet.

### **7.1 Datainnsamling og deltakere**

I etterkant av datainnsamlingen ble det sett på som nødvendig å innhente flere informanter, og dermed ble også audiografer som ikke deltok på etterutdanningsmessen kontaktet. Dette ble gjort for å få et større meningsmangfold, og for å se om audiografer som ikke deltok på etterutdanningsmessen hadde andre tanker angående etterutdanning enn de som deltok. Det var kun én audiograf som kontaktet oss tilbake angående intervju. Resultatene som ble innhentet fra den siste deltakeren skilte seg i liten grad ut fra de andre deltakernes erfaringer, og deres tanker rundt etterutdanning var i stor grad like. Dette er en sterk indikasjon på at materialet hadde gått i metning. Det ble likevel forsøkt å innhente en siste deltaker for å være helt sikker på at datamaterialet hadde gått i metning, men det var ingen som responderte.

Det ble også vurdert i ettertid at intervjuene kunne inkludert deltakernes erfaringer rundt eksisterende standarder og retningslinjer, siden dette som tidligere nevnt inkluderer retningslinjer og prosedyrer som er høyst relevante for audiografer. Det er også tenkelig at det kunne blitt stilt flere oppfølgingsspørsmål til deltakerne for å kunne gå mer i dybden på de ulike temaene. Det kan tenkes at mer utdypende informasjon rundt dette

kan være relevant for større prosjekt eller fremtidig forskning på høyere nivå. For denne studien ble likevel alle svarene opplevd som informative og nyttige.

## 7.2 Kredibilitet og pålitelighet

Begrepene validitet og reliabilitet assosieres tradisjonelt med kvantitative studier, men brukes nå om både kvantitativ og kvalitativ forskning (Coleman, 2022). Det er likevel kontrast i begrepenes bruksområde utfra metoden som blir brukt (Coleman, 2022). Den kvalitative tilnærmingen på validitet og reliabilitet går ut på å begrunne at studiens utførelse er i samråd med studiens hensikt (Coleman, 2022). I denne studien blir begrepene kredibilitet og pålitelighet anvendt på bakgrunn av studiens kvalitative tilnærming. Det er imidlertid utfordrende å demonstrere påliteligheten ved kvalitative undersøkelser, da det ikke fremstilles statistiske resultater (Coleman, 2022).

Oppgavens kredibilitet må reflekteres på grunnlag av studiens metode og konklusjonens integritet, da overførbarhet ikke er like aktuelt ved kvalitative studier (Malterud, 2013, s. 23). I tillegg er det viktig å ta stilling til forforståelsen av temaet, som igjen har sammenheng med studiens formål (Malterud, 2013, s. 41).

I sammenheng med kvalitativ metode var det nødvendig å være oppmerksom på vår motivasjon og ønskede hensikt med oppgaven under hele prosessen. Ved kvalitativ metode er det umulig å fullstendig fjerne forskerens påvirkning, men ved å være bevisst det faktum kan man gjøre tiltak og forminske en slik faktor (Postholm & Jacobsen, 2021, s. 225). Ved å være bevisst vår rolle og mulige påvirkningsevne føler vi at vi fikk anvendt forforståelsen vår av temaet på en hensiktsmessig og konstruktiv måte, samtidig som at vi unngikk bias i oppgaven. Å være oppmerksom på egne forhåndstanker fremmer også nøytralitet, som øker studiens kredibilitet (Coleman, 2022). I den sammenheng ble det som nevnt i kapittel 3.2 brukt åpne spørsmål under datainnsamlingen. Ved innsamling av bakgrunnsteori var det også viktig at informasjon som ikke var i samråd med egne «forhåpninger» ikke ble ekskludert. Det ble i liten grad stilt oppfølgingsspørsmål under intervjuene. Dette fordi det ikke opplevdes behov for mer informasjon om samme spørsmål, da svarene var varierte og individuelle for hver deltaker. Deltakernes svar ble dermed ikke ledet mot en ønsket retning, som styrker

datamaterialets kredibilitet. Alle fikk i utgangspunktet likt spørsmålsbatteri, som kan antas å ha bidratt til en større integritet. Etter første intervju ble vi bevisst på mulig forvirring ved begrepet 'etterutdanning', som førte til tydeligere forklaring ved videre intervju. Dette kan ha bidratt til en økt pålitelighet siden det var mer sannsynlig at deltakerne forstod begrepsbruken omkring temaet (Postholm & Jacobsen, 2021, s. 224-225).

At datamaterialet gikk i metning, mener vi styrker resultatenes pålitelighet. Det gir en forsikring om at vi har fått et tilstrekkelig utvalg, og samtidig mindre sannsynlighet for at det er meninger som ikke er blitt representert i oppgaven. Arbeidsmetodene systematisk tekstkondensering og direkte transkribering kan også antas å ha økt kredibiliteten og påliteligheten til resultatene (Thagaard, 2018, s. 188). Både på grunnlag av en forminsknet mulighet for preg av våre tolkninger og forforståelse, men også ved at gjennomsiktighet blir fremmet ved tydeliggjøring av primærdata (Thagaard, 2018, s. 188). Overførbarheten til en studie gir en indikasjon på dens gyldighet i andre situasjoner og utvalg, men anses ikke å være en vesentlig faktor for kvalitative studier (Malterud, 2013, s. 22). Deltakernes meninger viste imidlertid stort overlapp med internasjonal forskning og andre faggrupper, som kan tyde på at overførbarhet er til stede.

## **8. Konklusjon**

Funnene i studien viser at audiografer opplever etterutdanningsmulighetene sine som mangelfulle. Tross tilgjengelighet på leverandørkurs, er det både økonomisk og geografisk krevende for audiografer i Norge å få tilgang til god faglig oppdatering utover dette. Tilgjengelige kurs og seminarer med faglig fokus oppleves å ha god nytteverdi, om det er mulig å delta. Norske audiografer benytter seg i større grad av lettere tilgjengelige informasjonskilder, som blant annet selvstudier, kollegaer og profesjonsspesifikke fora. Det viser seg i tillegg at høreapparatleverandører blir ansett som en viktig informasjonskilde, både for kursing og direkte spørsmål. Det audiologiske fagområdet utvikler seg raskt, som belyser viktigheten av faglig oppdatering og tilgjengelighet på etterutdanning.

## 9. Referanseliste

Ahlin, E. M. (2019). Semi-Structured Interviews With Expert Practitioners: Their Validity and Significant Contribution to Translational Research. *SAGE Publications Ltd*.  
<http://dx.doi.org/10.4135/9781526466037>

Ahmed, K., Wang, T. T., Ashrafian, H., Layer, G. T. (2013). The effectiveness of continuing medical education for specialist recertification. *Canadian Urological Association journal*, 7(7-8), 266–272. <https://doi.org/10.5489/cuaj.378>

Audiografforbundet. (2022). Dette er styrets siste “styret informerer”, og vi vil med dette takke for tilliten [STYRET INFORMERER]. *Audiografen, CIREN*, s. 6.

KSCI. (u.å.). *Vi vil med dette invitere til konferanse og landsmøte!*.  
<https://www.ksci.no/events/eua-etterutdanningskurs-for-audiografer/velkommen/>

Audiology Australia. (u.å.). *Continuing Professional Development (CPD): Policy and Procedure for Audiology Australia Accredited Audiologists*. Audiology.  
<https://audiology.asn.au/Tenant/C0000013/Position%20Papers/Other%20documents/audaus-cpd-booklet-jun18-web.pdf>

Coleman, P. (2022). Validity and Reliability within Qualitative Research for the Caring Sciences. *International Journal of Caring Sciences*, 14(3), 2041–2045.

DSB. (2016, mars). *Import og omsetning av elektriske produkter*.  
<https://www.dsb.no/lover/produkter-og-forbrukertjenester/tema/import-og-omsetning-av-elektriske-produkter/#regelverk>

Eggen, R. & Røsvik, A. H. (2015, 17. februar). *Hva er forskjellen på veileder, retningslinje, behandlingslinje og pasientforløp?*. Helsebiblioteket.  
<https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/psykisk-helse/psyknytt/hva-er-forskjellen-pa-veileder-retningslinje-behandlingslinje-og-pasientforlop>

Forsetlund, L., O'Brien, M. A., Forsén, L., Mwai, L., Reinart, L. M., Okwen, M. P., Horsley, T. & Rose, C. J. (2021). Continuing education meetings and workshops: effects on professional practice and healthcare outcomes. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2021(9). <https://doi.org/10.1002/14651858.CD003030.pub3>

Forskrift om nasjonal retningslinje for audiografutdanning. (2020). *Forskrift om nasjonal retningslinje for audiografutdanning* (FOR-2020-01-03-23). Lovdata. <https://lovdata.no/LTI/forskrift/2020-01-03-23>

Forskrift om gaver mv. til helsepersonell (2005). *Forskrift om begrensninger i helsepersonells adgang til å motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse* (FOR-2005-08-29-941). Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/2005-08-29-941>

Fossum, M., Opsal, A., Ehrenberg, A. (2022). Nurses' sources of information to inform clinical practice: An integrative review to guide evidence-based practice. *Worldviews on Evidence-based Nursing*, 19(5), 372-379. <https://doi.org/10.1111/wvn.12569>

Goulios, H. & Patuzzi, R. B. (2008). Audiology education and practice from an international perspective. *International Journal of Audiology*, 47(10), 647-664. <https://doi.org/10.1080/14992020802203322>

Helse- og omsorgstjenesteloven. (2011). *Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.* (LOV-2011-06-24-30). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2011-06-24-30>

Helsepersonelloven. (1999). *Lov om helsepersonell m.v.* (LOV-1999-07-02-64). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1999-07-02-64>

- Johnson, C. E., Danhauer, J. L., Reith, A. C. & Latiolais, L. N. (2007). A Survey of Audiologists and Continuing Education. *Seminars in Hearing*, 28(1), 3-16.  
<http://dx.doi.org/10.1055/s-2006-958907>
- Malterud, K. (2013). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning: en innføring* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Menear, K. & Risan, O. M. (2022). Protokoll fra landsmøtet i audiografforbundet [LANDSMØTE]. *Audiografen, ETTERUTDANNINGSKURS FOR AUDIOGRAFER*, s. 11.
- Morgan, S. D., Zeng, F. G. & Clark, J. (2022). Adopting Change and Incorporating Technological Advancements in Audiology Education, Research, and Clinical Practice. *American Journal of Audiology*, 31(3), 1052-1058.  
[https://doi.org/10.1044/2022\\_AJA-21-00215](https://doi.org/10.1044/2022_AJA-21-00215)
- NAS. (u.å.a). *Medlemsforeninger*. <https://www.nas.dk/members>
- NAS. (u.å.b). *Nordiska audiologiska sällskapet*. <https://www.nas.dk/home>
- National Careers Service. (u.å.). *Audiologist*. <https://nationalcareers.service.gov.uk/job-profiles/audiologist>
- New Zealand Audiological Society. (u.å.a). *How do I Become An Audiometrist?: Beginning a career as an audiometrist*. Audiology.  
<https://audiology.org.nz/careers-in-audiology/how-do-i-become-an-audiometrist/>
- New Zealand Audiological Society. (u.å.b) *How do I Become An Audiologist?: Beginning a career as an audiologist*. Audiology. <https://audiology.org.nz/careers-in-audiology/how-do-i-become-an-audiologist/>



Norsk Sykepleierforbund. (2019). *Yrkesetiske retningslinjer*. <https://www.nsf.no/etikk-0/yrkesetiske-retningslinjer>

NTNU. (u.å.). *Standarder*. <https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Standarder>

Nylenna, M. (2018, 22. januar). Veileder, retningslinje, prosedyre. *Tidsskrift for Den norske legeforening*, 138(2). <http://dx.doi.org/10.4045/tidsskr.17.0737>

Palmer, C. V. & Glatcke, T. (2007). Efficacy of Mandatory Continuing Education. *Seminars in Hearing*, 28(1), 46-54. <http://dx.doi.org/10.1055/s-2006-958911>

Samarbeid for sikkerhet. (u.å.). *Lover og forskrifter*. <https://samarbeidforsikkerhet.no/lover-og-forskrifter/>

Postholm, M. B. & Jacobsen, I. J. (2021) *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanning*. Cappelen Damm.

Speech-Language & Audiology Canada. (u.å.). *Becoming an Audiologist*. <https://www.sac-oac.ca/audiology/becoming-audiologist>

Standard Norge (u.å.a). *Abonnement*. Standard. <https://www.standard.no/nettbutikk/abonnement--alltid-tilgjengelig-og-oppdater/>

Standard Norge. (2021). *Akustikk Organisering av høreapparattilpasning (ISO 21388:2021)*.

Standard Norge. (2022, 28. januar). *Standard Norge*. Standard. <https://www.standard.no/toppvalg/om-oss/standard-norge/>

Standard Norge (u.å.b). *Standarder*. Standard. <https://standard.no/nettbutikk/standarder/>

Syddansk Universitet. (u.å.). *Uddannelsens opbygning*.

[https://www.sdu.dk/da/uddannelse/bachelor/audiologi/uddannelsens\\_opbygning](https://www.sdu.dk/da/uddannelse/bachelor/audiologi/uddannelsens_opbygning)

Thagaard, T. (2018) *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.

## Vedlegg

### Vedlegg 1: Intervjuguide

#### Kurs og etterutdanning:

Når vi snakker om etterutdanning, så tenker vi på faglig oppdatering, og ikke master eller liknende.

- Til å begynne med, når du hører ordet “etterutdanning”, hva tenker du på da?
- Har du noen gang deltatt på kurs eller etterutdanningsmesse?
  - Hvis ja - hvordan syns du det var?
  - Var temaene relevante for deg?
  - Har du inkorporert noe av lærestoffet på kurs i egen praksis?
  - Hvis nei - hva tenker du er årsaken til det?
- Hvilke fordeler og ulemper opplever du med etterutdanningskurs?
  - *(relevans av innhold, mange nok og bredt nok område, nyere testmetoder eller viktige forskningsresultater, framkomst og støtte økonomisk)*
  - Hvordan syns du mulighetene kunne blitt bedre?
- Opplever du at arbeidsgiver tilrettelegger for deg i forbindelse med kurs? Er det noen kurs du kunne tenkt deg å ha deltatt på?
  - *(Reisevei, økonomisk, avspasering, avsatt tid på jobb)*
- Kan du forklare litt hvordan du opplever nytteverdien av etterutdanning på en generell basis?
  - Hvilket utbytte du selv har fått?
  - Hvilket utbytte tror du det har for fagområdet?
- Har du noen tanker rundt forskjellene på leverandørkurs og etterutdanningskurs?
  - *(Lærerikt, tilgjengelighet, vanskelighetsgrad, og motivasjon for deltakelse, nytteverdi)*
  - Hvor viktig tror du leverandørens rolle innenfor etterutdanning er?
- Har du opplevd etiske dilemma i sammenheng med leverandørspesifikke kurs?

- Hva tenker du om at det ikke er noen direkte lovfestede krav til etterutdanning for audiografer i Norge?

### **Selvutvikling:**

- Opplever du at arbeidsplassen sørger for god opplæring på ny metodikk og tilrettelegger for faglig utvikling i teamet?
  - Er det ofte eksterne møter/foredrag/seminarer og lignende i arbeidstiden?
  - Bruker arbeidsplassen din å ha interne fagmøter?
- Hvordan opplever du det å finne frem forskning som er nytt for deg, på egen hånd?
  - Hvordan påvirker det hvilken informasjonskilde du helst oppsøker?
  - Hvordan syns du det er å inkorporere det i egen praksis?

### **Fagområdets utvikling:**

- Hvordan syns du fagområdet utvikler seg med tiden?
  - Opplever du de nye metodene, teknikkene og rådgivningen som krevende?
- I sammenheng med studenter i praksis, opplever du kontrast i kunnskap eller utførelse mellom dere?
- Hvordan er engasjementet for ny forskning i din faglige omgangskrets?

### **Avsluttende**

- Er det noe du syns er viktig å snakke om, som vi ikke har spurt om angående etterutdanning?

## Vedlegg 2: Informasjon- og samtykkeskjema



### INFORMASJON & SAMTYKKESKJEMA

Vil du delta i forskningsprosjektet om:

*Norske audiografers opplevelser og erfaring med etterutdanning og faglig oppdatering?*

#### FORMÅLET MED PROSJEKTET OG HVORFOR DU BLIR SPURT

Dette er en forespørsel til deg om å delta i et forskningsprosjekt for å undersøke nærmere hvilke tanker norske audiografer har om etterutdanningsmulighetene sine. Du blir forespurt om deltakelse fordi du er autorisert audiograf, og dine synspunkt på temaet er relevant. Formålet med prosjektet er å belyse mulighetene og begrensningene norske audiografer opplever i dag, hvor det eventuelt kan gjøres forbedringer i fremtiden. Vil du forbedre ditt eget yrkes muligheter? Bli med da vel!

#### HVA INNEBÆRER PROSJEKTET FOR DEG?

- Du får muligheten til å belyse dine tanker om et tema som er lite diskutert i Norge til nå.
- Intervju gjennomføres digitalt gjennom Zoom/Teams/Telefon i løpet av uke 5-9.
- Antatt tid for intervju vil være ca. 30 – 60 minutter.
- Ved videomøte vil du ikke bli filmet, men samtalen vil bli tatt lydopptak av, som skal transkriberes til tekstform. I denne prosessen vil alt materiale anonymiseres og oppbevares på kryptert minnepinne, og vil slettes etter at transkriberingen er kvalitetssikret, og senest ved prosjektets slutt.
- Opplysningene vil bare bli brukt til de formålene som er beskrevet i dette skjemaet.
- Vi behandler opplysningene konfidensielt hos NTNU og i tråd med forskningsetiske retningslinjer

## FRIVILLIG DELTAKELSE OG MULIGHET FOR Å TREKKE DITT SAMTYKKE

Det er frivillig å delta i prosjektet. Dersom du ønsker å delta, undertegner du samtykkeerklæringen på siste side. Du kan når som helst, og uten å oppgi noen grunn, trekke ditt samtykke. Dersom du trekker tilbake samtykket, vil det ikke forskes videre på opplysningene samlet inn fra deg. Du kan kreve innsyn i opplysningene som er lagret om deg, og disse vil da utleveres innen 30 dager. Du kan også kreve at dine opplysninger i prosjektet slettes. Etter at materialet er publisert i anonym form, vil det ikke lengre være mulig å kreve sletting eller gjennomføre tilbaketrekking av samtykke.

## HVA SKJER MED OPPLYSNINGENE OM DEG?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun vår veileder og oss som kommer til å se opplysningene som blir gitt. Opplysningene som registreres om deg skal kun brukes slik som beskrevet under formålet med prosjektet, og blir brukt i vår bacheloroppgave i 2023. Du har rett til innsyn i hvilke opplysninger som er registrert om deg og rett til å få korrigert eventuelle feil i de opplysningene som er registrert. Du har også rett til å få innsyn i sikkerhetstiltakene ved behandling av opplysningene. Du kan klage på behandlingen av dine opplysninger til datatilsynet og institusjonen sitt personvernombud.

Alle opplysningene vil bli behandlet uten navn og fødselsnummer eller andre direkte gjenkjennende opplysninger, men med et kodet system. En kode knytter deg til dine opplysninger gjennom en navneliste, som veileder Kai Anders Menear har tilgang til. Du forblir anonym, men når et slikt koblingspunkt opprettes, kan data slettes dersom du trekker samtykket I ettertid.

Publisering av resultater er en nødvendig del av forskningsprosessen. All publisering skal gjøres slik at enkeltdeltakere ikke skal kunne gjenkjennes, men vi plikter å informere deg om at vi ikke kan utelukke at det kan skje.

## GODKJENNINGER

Norsk senter for forskningsdata har vurdert og godkjent prosjektets intensjoner om behandling av personopplysninger.

Ansvarlige for denne studien er studenter ved medisin og helsevitenskap-fakultetet, institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap ved Norges Tekniske og Naturvitenskapelige Universitet. Veileder er Kai Anders Menear. Vi behandler opplysningene basert på NTNU sine retningslinjer.

## KONTAKTINFORMASJON

Dersom du ønsker å delta på intervju, eller har andre spørsmål knyttet til studien, vennligst ta kontakt.

## SAMTYKKESKJEMA

*Denne siden er en del av et informasjon- og samtykkeskjema. Ved signering kan denne siden printes og tas bilde av eller scannes, og skal kun sendes til en av studentepostene.*

Følgende informasjon må fylles inn eller opplyses om ved ønske om deltakelse

Navn på deltaker: \_\_\_\_\_

Ønsker å bli kontaktet via mail:

\_\_\_\_\_

(skriv inn mailadressen du ønsker å bli kontaktet på)

Ønsker å bli kontaktet via tlf:

\_\_\_\_\_

(skriv inn telefonnummer du ønsker å bli kontaktet på)

Foretrukket tidspunkt for intervju:

\_\_\_\_ UKE 7      \_\_\_\_ UKE 8      \_\_\_\_ UKE 9

-----  
(Signert av intervjudeltaker, dato)

## Vedlegg 3: Svar fra NSD

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

12.04.2023, 15:05



[Meldeskjema](#) / [Norske audiografers opplevelser og erfaring med etterutdanning og...](#) / Vurdering

# Vurdering av behandling av personopplysninger

**Referansenummer**  
623679

**Vurderingstype**  
Automatisk

**Dato**  
22.12.2022

### Prosjektittel

Norske audiografers opplevelser og erfaring med etterutdanning og faglig oppdatering

### Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for medisin og helsevitenskap (MH) / Institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap

### Prosjektansvarlig

Kai Anders Menear

### Student

XXXXXXXXXX

### Prosjektperiode

20.01.2023 - 02.05.2023

### Kategorier personopplysninger

Alminnelige

### Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 02.05.2023.

[Meldeskjema](#)

### Grunnlag for automatisk vurdering

Meldeskjemaet har fått en automatisk vurdering. Det vil si at vurderingen er foretatt maskinelt, basert på informasjonen som er fylt inn i meldeskjemaet. Kun behandling av personopplysninger med lav personvernulempet og risiko får automatisk vurdering. Sentrale kriterier er:

- De registrerte er over 15 år
- Behandlingen omfatter ikke særlige kategorier personopplysninger;
  - Rasemessig eller etnisk opprinnelse
  - Politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning
  - Fagforeningsmedlemskap
  - Genetiske data
  - Biometriske data for å entydig identifisere et individ
  - Helseopplysninger
  - Seksuelle forhold eller seksuell orientering
- Behandlingen omfatter ikke opplysninger om straffedommer og lovovrettedelser
- Personopplysningene skal ikke behandles utenfor EU/EØS-området, og ingen som befinner seg utenfor EU/EØS skal ha tilgang til personopplysningene
- De registrerte mottar informasjon på forhånd om behandlingen av personopplysningene.



**Informasjon til de registrerte (utvalgene) om behandlingen må inneholde**

- Den behandlingsansvarliges identitet og kontaktopplysninger
- Kontaktopplysninger til personvernombudet (hvis relevant)
- Formålet med behandlingen av personopplysningene
- Det vitenskapelige formålet (formålet med studien)
- Det lovlige grunnlaget for behandlingen av personopplysningene
- Hvilke personopplysninger som vil bli behandlet, og hvordan de samles inn, eller hvor de hentes fra
- Hvem som vil få tilgang til personopplysningene (kategorier mottakere)
- Hvor lenge personopplysningene vil bli behandlet
- Retten til å trekke samtykket tilbake og øvrige rettigheter

Vi anbefaler å bruke vår [mal til informasjonsskriv](#).

**Informasjonssikkerhet**

Du må behandle personopplysningene i tråd med retningslinjene for informasjonssikkerhet og lagringsguider ved behandlingsansvarlig institusjon. Institusjonen er ansvarlig for at vilkårene for personvernforordningen artikkel 5.1. d) riktighet, 5. 1. f) integritet og konfidensialitet, og 32 sikkerhet er oppfylt.



# Yrkesetiske retningslinjer for medlemmer i Audiografforbundet

## **I. Audiografer skal gjennom profesjonell yrkesutøving sette brukers behov aller øverst**

1.1 Audiografen skal bruke alle tilgjengelige ressurser, herunder formidle henvisning til andre spesialister om nødvendig, for å yte best mulig service.

1.2 Audiografen skal ved begynnelsen av behandlingen informere bruker om behandlingens omfang og evt. kostnad.

1.3 Audiografen skal gi fullstendig opplysninger til bruker om de er/blir del av undersøkelse, forskning og undervisning.

1.4 Innbygget i audiografyrket er respekt for menneskers liv, rettigheter og verdighet, uavhengig av nasjonalitet, rase, tro, alder, kjønn, politiske synspunkter eller sosial status.

1.5 Audiografen må gjøre seg kjent med den til enhver tid gjeldende helselov, og forholde seg til denne, samt respektere brukerens rettigheter ifølge loven.

1.6 Audiografen plikter å overholde sin taushetsplikt.

## **II. Audiografen skal opprettholde høyt faglig nivå av profesjonell kompetanse**

2.1 Audiografen skal vise til faglig oppdatering gjennom kurs, seminar og gjennomgang av ny og tilgjengelig faglitteratur, og vise til økt kompetanse gjennom praktisk yrkesutøvelse.

2.2 Audiografens fagutvikling skal være tilgjengelig for kollegaer.

## **III. Audiografenes forhold til kollegaer, medarbeidere, arbeidsgivere og leverandører**

3.1 Audiografen skal fremme godt samarbeid med kollegaer og andre yrkesgrupper. Audiografen skal vise respekt for kollegaers, medarbeideres, arbeidsgiveres og leverandørers rettigheter.

3.2 Hensynet til den enkelte bruker er overordnet hensynet til kollegaer og andre samarbeidspartnere.

3.3 Audiografen skal kjenne arbeidsstedets målsetting og funksjon, og være lojal mot gjeldende regler og instruksjoner så langt de er i samsvar med audiografens yrkesetiske retningslinjer.

3.4 Audiografen skal ikke delta i aktiviteter som undergraver audiografens interesser. Audiografen skal være lojal mot audiografyrket.

3.5 Audiografen skal henvende seg skriftlig og med kopi til overordnede når det søkes om bidrag eller ytelser eksternt til prosjekter, forsøk og lignende.

Alle bidrag skal ytes i full åpenhet.

3.6 Det er ikke tillatt å motta personlige fordeler som kan betraktes å påvirke audiografen, jfr. Helsepersonellovens §9.

#### **IV. Audiografen skal akseptere alle regler og standarder som ivaretas av Audiografforbundet, utøvd av Etisk utvalg**

4.1 Brudd på etiske regler vil kunne føre til disiplinære følger for audiografen.

Sanksjoner kan i alvorlige tilfeller medføre eksklusjon av forbundet.

4.2 Alle etiske spørsmål som audiografen ønsker å ta opp med Audiografforbundet, skal tas opp med Etisk utvalg.

4.3 Audiografen skal ved offentlig opptreden eller tale gjøre det klart om hun/han opptrer på vegne av seg selv, yrkesgruppen eller en virksomhet.

4.4 Landsmøtet vedtar ved alminnelig flertall retningslinjer for yrkets etikk.

